

מסכת בבא בתרא פרק א

הלכה א משנה השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונים את הכותל לאמצע. מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין ולבינים בונים, הכל כמנהג המדינה. בגויל זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים. בגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה. בכפיסין זה נותן טפחים וזה נותן טפחים. בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה. לפיכך אם נפל הכותל המקום ואבנים של שניהן:

גמרא היך תנינן תמן אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה!¹ אמרי תמן בשאין שניהן רוצין, ברם הכא בששניהן רוצין. ואפילו תימר הכא בשאין שניהן רוצין, רצה זה כופין לזה, רצה זה כופין לזה.²

אמר רבי יוחנן כופין בחצירות ואין כופין בגגות. רבי נסה סבר מימר בחצר שהוא למעלה מן הגג,³ אבל גג שהוא למעלה מן החצר כופין. ר' יוחנן סבר מימר בחצר שהוא למעלה מן הגג כופין,⁴ אבל גג שהוא למעלה מן החצר אין כופין:

הלכה ב משנה וכן בגינה, מקום שנהגו לגדור יגדור. אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ועושה חזית מבחוץ, לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו. ואם עשו מדעת שניהם, בונים את הכותל באמצע ועושים חזית מיכן ומיכן, לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם:

¹ והכא משמע דחולקין בכל גוונא!

² כ מתניתין איירי בחצר שיש בה דין חלוקה

³ אין כופין, דידע בעל הגג לאיצטונעי כיון דקביע תשמיש דחצר

⁴ כיון דקביעא תשמישא דחצר, יש היזק יותר

גמרא תני: בגינה, בין מקום שנהגו לגדור בין מקום שנהגו שלא לגדור, כופין. אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור כופין שלא לגדור אין כופין:

הלכה ג משנה המקיף את חבירו משלש רוחותיו, גדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית, אין מחייבין אותו. ר' יוסי אומר: אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל. כותל חצר שנפל, מחייבין אותו לבנות עד ארבע אמות, בחזקת שנתן, עד שיביא ראייה שלא נתן. מד' אמות ולמעלה, אין מחייבין אותו לבנות. סמך לו כותל אחר, אע"פ שלא נתן עליו את התקרה, מגלגלין עליו את הכל. בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראייה שנתן:

גמרא רב חונה אמר ובלבד בשעה שבנה עכשיו.⁵ דאין הוה בני דכיפין בני לה דכיפין, ברם היכא דהוה בני דכיפין ובנתיה בליבנין. גבי ליה כיפין, וכל שעה דנפיל בני לה.⁶

ר' יוסי אומר אם עמד וגדר הרביעית מגלגלין עליו את הכל. רב חונא אמר מגלגלין עליו פשוטו של כותל.⁷

עד כדון לארכו, לרחבו?⁸ א"ר נסא כותל חצר לא נעשה אלא להציל לו.⁹ סברין מימר שאם רצה לקרות אינו מקרה,¹⁰ א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר על ידי מרישיו:¹¹

הלכה ד משנה כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל החצירות ראויות לבית שער. כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח, רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה. כמה יהא

⁵ מחוייב לבנותו כפי מה שהיה מקודם (כותל חצר שנפל)

⁶ אים היתה של כפיס, וחבירו חזר ובנאו של לבנים, משלם לו של כפיס וחבירו חזר ובונהו כל פעם שנופל!

⁷ דמי כותל פשוט

⁸ סמך לו כותל אחר למעלה מד"א, חייב לשלם לכל "אורך הכותל"—מה שישלם כל ה"עובי"?

⁹ = צל כ אינו משלם כל העובי

¹⁰ וע"כ חייב לשלם מיד

¹¹ אה"ן אסור להשתמש בכותל חבירו, רק ישים מריש= קורה עב על כתלו, ועליו יתן הכל

בעיר ויהא כאנשי העיר? שנים עשר חדש. קנה בה בית דירה, הרי הוא כאנשי העיר מיד:

גמרא א"ר לא כיני אורחא דמאן דמתפרנס¹² מבני ליה שור שנאמר הון עשיר קרית עוזו וגו'.

תני שהה שם שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה. לכסות ששה חדשים. לפסים ולזימיות¹³ שנים עשר חדש. ובתר כל הלין מילין איתמר לפסים ולזימיות שנים עשר חדש.¹⁴

א"ר יוסי בי ר' בון לחיטי הפסח בין לישא בין ליתן:¹⁵

הלכה ה משנה אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה. ר' יהודה אומר: עד שיהא בה תשעת חצאין קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה. ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה. ר' עקיבה אומר: בית רובע. ולא את הטריקלין ולא את המורן¹⁶ ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהם כדי לזה וכדי לזה. אימתי? בזמן שאין שניהם רוצין, אבל בזמן ששניהן רוצין, אפילו בפחות יחלוקו.

וכתבי הקודש אע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו:

גמרא אמר רבי יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ מארבע אמות של פתחים. ותני בר קפרא כן אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה.

¹² העשירים חייבים לבנות חומה

¹³ מיני מסים

¹⁴ ?? כ ראה מה חשוב יותר ....

¹⁵ 12 חודש

¹⁶ Watch-tower

א"ר יוחנן ארבע אמות¹⁷ שאמרו לא שהן לו לקניין, אלא שיהא מעמיד בהמתו לשעה ופורק חבילתו. ר' יונתן מקשי כלום אמרו ארבע אמות אלא שיהא מעמיד בהמתו ופורק חבילתו לשעה?¹⁸

תני אף חוליית הבור יש לה ארבע אמות דבי רבי ינאי אמר אף בית התרנגולין יש להן ארבע אמות.¹⁹

ר' יוחנן בשם רבי בנייה בכל השותפין ממחין זה על זה בחצר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל אמר רבי מתניה הדא דתימר במקום שהנשים מכבסות אבל מקום שהאנשים מכבסין לא בדא. ודא דתימר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל, ברם בארבע אמות דנפשיה ממחי הוא בידיה. ודא דתימר בכל שותפין ממחין זה על זה בחצר בכל החצר, ברם ארבע אמות,²⁰ דחבריה לא ממחי בידיה. ואם היה מקום מנדרון אפילו בד' אמות דחבריה ממחי בידיה דו יכיל מימר ליה את שפיך גו דידך והוא נחית גו דידי.

רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי שמעון מי שאינו רוצה לערב נכנסין לביתו ומערבין לו בעל כרחו. והא תני והוא אינו רוצה לערב ואינו ממאן נכנסין לביתו ומערבין לו על כורחו מפני שאין ממאן אבל אם היה ממאן לא! ותני כן כופין הן בני המבוי זה את זה לעשות להן לחי וקורה למבוי!

א"ר יוסי בי רבי בון לא שאינו רוצה לערב אלא מנפש בישא לא בעי מערבא.²¹

רב חונה אמר חצר מתחלקת לפתחין. אמר רב חסדא לזבלין היא מתניתא²² ותני כן בזבלין לפי פתחים, באכסנייא²³ לפי אדם.

¹⁷ "של פתחים" שיש לכל שותף זכות

¹⁸ וודאי שלו הם לגמרי!

¹⁹ מי שזכה באלו, זכה בד"א הסמוכין

²⁰ דיליה

²¹ הא דקתני כופין איירי שאינו חס על "פתו", רק הוא איש רעה

החצירות שהיו משתמשות באמה²⁴ ונתקלקלה, כולם מתקנות עם העליונה. והעליונה מתקנת כנגדה והשאר עם השנייה. והשנייה מתקנת כנגדה ותחתונה מתקנת עם כולם ומתקנת כנגדה.

חמשה דיוטות שהיו משתמשות בביב ונתקלקל, כולם מתקנות עם התחתונה והתחתונה מתקנת כנגדה והשאר עם השנייה. והשנייה מתקנת כנגדה והעליונה²⁵ מתקנת כנגדה ומתקנת עם כולם.

היו עשויין²⁶ לגשמים יכולין למחות בידן לכביסה²⁷ לכביסה אין יכולין למחות בידן לגשמים:

וכתבי הקודש אף ע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו. א"ר הושעיה כגון תילים ודברי הימים²⁸ אבל תילין בתילין חולקין. אמר ר' עוקבה אפילו תילים בתילים²⁹ אין חולקין, שמתוך שאין חולקין, אילו באין וקורין באילו, ואילו באין קורין באילו:

מסכת בבא בתרא פרק ב

הלכה א משנה לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו. ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת הכובסין אלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד

מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחים או סד בסיד

---

²² כשבאו לחלוק הזבל

²³ חיל מלך שבאו ללון בבתיים

²⁴ אמת המים יורדת מלמעלה למטה

²⁵ כדי שירדו מי-הביב מלמעלה, צריכה שיהא כל הביב מתוקן

²⁶ הביב

²⁷ מימיו סרוחים

²⁸ כדי שכל אחד יקרא בכל ספר!

²⁹ כגון חלק א וחלק ב

מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי הרגלים מן הכותל שלשה טפחים. מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב. ואת התנור שלשה מן הכלייה שהן ארבעה מן השפה:

גמרא כיני מתניתא וסד בסיד, אם סד בסיד כל שהוא-
אם לא סד בסיד שלשה טפחים.³⁰

מהדא מרחיקין הגפת והזבל והמלח והסיד והסלעים
מכותל חבירו שלשה טפחים או סד בסיד.³¹

הכא את מר מפני שהסלעים מרתיחין וכא³² את מר אין מרתיחין! אמר רבי יוסי כאן וכאן אין הסלעים מרתיחין אלא מפני שעושין עפר תחוח ומלקין את ארצות הכותל.

תני בצונם³³ מותר. והיך אמרין, ר' יוחנן נפק מכנישתא ושפך מים לחורי תרעא³⁴ ולא ידעין אי משום דהוה צונם ואין משום דהוה ביה צער ולא הוה יכיל מסיבר.³⁵

הדא דתימר בריחיא דתמן³⁶ ברם בריחיא דידן שלשה מן האי צטרוביל שהן ארבעה מן הקלת:³⁷

ואת התנור שלשה מן הכיליא שהן ד' מן השפה. ר' יודן בן פזי אמר מן השפה החיצונה ולפנים. ורבנן אמרי מן השפה הפנימית ולחוץ.³⁸

היה עשוי כשובך מהו?³⁹ נישמעני מהדא: רבי יהודה אומר עד שתהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפת.

³⁰ תרתי בעי או חדא סגי?

³¹ אלמא רישא תרתי בעי

³² פרק במה טומנין—מותר להטמין בסלעים

³³ =סלע קשה

³⁴ יצא מביה"ן והטיל מים מיד אחר השער

³⁵ לא יכול לסבול

³⁶ =בבל

³⁷ היינו הך

³⁸ דופן התנור עבה קצת

³⁹ שווה מלמעלה ולמטה-לא כ"צריף"

וכירה לא כמין שובך היא עשויה ותימר בין מלמעלן בין מלמטן טפח. וכא בין מלמעלן בין מלמטן שלשה טפחים: ⁴⁰

הלכה ב משנה לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות. היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח. ואם הזיק משלם מה שהזיק. רבי שמעון אומר: לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם:

גמרא ⁴¹ {תני ולא שלא נפחין. תנא רב קרנא אין הוה כגון קיני או כנפח מתחילה מותר. כנגד דירתו מהו ⁴² אמר ר' אחא כל שכן כנגד דירתו. }

א"ר יונתן המזיק אין לו חזקה. ר' יהושע אומר ממחיי רבנין בעשן תדיר. כהדא חדא איתא הוות מדלקי חולין ⁴³ תחות ר' אילפיי איבעה ממחייא בידה אתא עובדא קומי רבי נסה אמר לא אמרו אלא בעשן תדיר:

הלכה ג משנה לא יפתח אדם חנות של נחתומין, ושל צבעין, תחת אוצרו של חבירו, ולא רפת בקר. באמת, ביין התירו אבל לא רפת הבקר ⁴⁴

חנות שבחצר יכול הוא למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסים ולא מקול היוצאים. עושה כלים יוצא ומוכר בשוק. אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות:

גמרא רבי יעקב בר אחא פני חד חליטר ⁴⁵ מן איסטיב לאיסטיב. ⁴⁶

⁴⁰ ???שיעור "טפח" שייך גם ל"הרחקת כירה מכותל חבירו"—ולא שייך לחלק בין "למעלה ולמטה" בכירה

⁴¹ שייך למשנה הבא

⁴² אים יכול לפתוח רפת וכו'

⁴³ =עשיית זכויות

⁴⁴ אסור אפי' ביין

⁴⁵ =נחתום

ר' אבדומי אחי ר' יוסי הוה חד חליטר שרי⁴⁷ תחותוהי
 עבר ר' אחא ולא מחא, אמר רבנן עברין ולא מחוי! כעס עלוי
 ר' אחא, איבאש רבי אבדומי אחי ר' יוסה איבאש. סליק רבי
 יוסי מבקרתי⁴⁸ אמר, איזיל ואיבעי מיניה אזל ומר בי דינא
 ורחס עלוי בי דינא⁴⁹ ועתד ליה תכריכין.

חד בר נש זבין כל דרתיה שייר בה חד מסטובא⁵⁰ והוה
 עליל ויתיב ליה עליה. אתא עובדא קומי רבי יונה בי רבי יוסי
 אמרין לא כולה מינך מיעל ויתיב עליה, וחמי מיעל ונפק גו
 ביתיה.⁵¹

חד בר נש זבין פלגא דרתיה שייר בה חד נחתומר אתא
 עובדא קומיה רבי יונה ורבי יוסה אמרין: את אתת עלוי, הוא
 לא אתא עלך! ותני כן: אם קדמה הרפת או חנות לאוצר אין
 יכול למחות.

תני באמת ביין התירו אף על פי שממעטו אלא
 שמשביחו. רב הושעיה כד שמע הדין תנייה יהב חמריה גו
 אגריה דבני,⁵² אסריח חמריה. אמר המשנה היטעתי! לא
 שהיטעתי המשנה, אלא דריחא דבני מסרי⁵³ חמריה.

תני לשכינ⁵⁴ יכול לחזור בו, משקיבל עליו אינו יכול
 לחזור בו. רשב"ג אומר אף משקיבל עליו יכול לחזור בו.

דו יכיל מימר ליה אינון אזלין ואתיין להכא, בעיין לך
 ולא משכחין לך, ומרבין עלינו הדרך.

⁴⁶ מחנות לחנות

⁴⁷ "חונה" =

⁴⁸ הלך לבקר אחיו שנחלה מקפידת ר' אחא

⁴⁹ בית דין פסק כמותו שחייב להרחיק—אבל מחמת הקפידא, מת! ר' אבדומא

⁵⁰ =מרפסת?

⁵¹ אתה רואה מי שיוצא ונכנס לביתי

⁵² על גג של המרחץ

⁵³ מסריח

⁵⁴ יכול לעכב שלא ישכיר חנותו/דירתו לאחרים

רבי חנינה ור' מנא חד אמר מהו לשכינו מישרתיה גו דרתיה.⁵⁵

רב הונא אמר מהו לשכינו מיפתח ליה חנות. משקיבל עליו אין יכול לחזור בו. אתיאי דרשב"ג כר"מ דתנינן תמן ועל כולן אמר ר"מ אף ע"פ שהתנה עמה⁵⁶ יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו אני יכולה:

אבל אינו יכול למחות ולומר לו אני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים או מקול התינוקות. אילין דמלפין טלייא ואילין דעבדין מסוגיין⁵⁷ יכלין חבריהון למימחי בידיהון.

אילין ציפוראי ממחין אילין לאילין מסמריה דנווליה.⁵⁸ הורי ר' אבימי בר טובי מיתן חד נוול בין כותל לכותל

הורי רבי יצחק בר חקילה מרחקת אילין מרושתיה⁵⁹ מכותלה ד' אמות. א"ר יוסי בי ר' בון אילין עמודיא דרכינן, מכוח קרנות אינון רכינן.⁶⁰ שורא דחמץ⁶¹ מן קל גורי פרסייא⁶² נפל:

הלכה ד משנה מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמיך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות ובחלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות:

גמרא⁶³ דבי רבי ינאי אמרין בבאין ליישב עיר בתחילה היא מתנית', א"ר לא בכותל אטום היא מתניתא, א"ר יוסי

⁵⁵ =דירה

⁵⁶ בע"מ שנשא אשה

⁵⁷ אים אין מחיצה גמורה—ויכולים התינוקות לדרסו—יכול חבירו למחות (אף בתינוקת של ב"ר)

⁵⁸ מריח האשפה

⁵⁹ עץ עב וכבד

⁶⁰ מקול עגלות הנוסעות

⁶¹ שם עיר

⁶² אריות פרסיים

⁶³ הקושיא מבוארת: למה סגי לשני, בהרחקת ד"א, ליבעי נמי הגבהת ד"א

בכותל סודמין היא מתניתא.⁶⁴ א"ר יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן ובחלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדן ארבע אמות. מלמעלן ארבעה אמות שלא יהא עומד ורואה, מלמטן ארבעה אמות שלא יהא עומד ורואה, מכנגדן שלא יאפיל

את הצדדין. ותני כן מרחיקין הכותל מן החלון כמלוא חלון:⁶⁵

הלכה ה משנה מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה.

ואת הכותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם

מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה. לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח. רבי יהודה אומר: בית ארבעת כורין מלא שגר היונה ואם לקחו, אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו:

גמרא א"ר לעזר הדא דתימר לימין⁶⁶ אבל לשמאל זוקף מיד.

הכא אתמר חמשים אמה, ולהלן אתמר שלשים ריס.⁶⁷ א"ר יוסה בן רבי בון לעניין לרעות רועה הוא חמשים אמה לעניין לפרוח פורחת אפי' עד ארבעת מיל:

הלכה ו משנה ניפול הנמצא בתוך חמשי' אמה הרי זה של בעל השובך, חוץ מחמשים אמה הרי זה של מוצאו. נמצא בין שני שובכות, קרוב לזה שלו, ולזה שלו, מחצה על מחצה שניהן יחלוקו:

⁶⁴ = כותל הראשון אין בו חלונות כעין של סדום!!

⁶⁵ ??אם הכותל מן הצד, צריך הרחקה כמלא חלון

⁶⁶ השובך

⁶⁷ לעניין פריסת מצודה

גמרא הדא דתימר בשאין דרך הרבים מפסקת בנתיים אבל בזמן שמפסקת לא בדא.⁶⁸

הדא ילפה מההיא וההיא ילפה מהדא הדא⁶⁹ ילפה מההיא⁷⁰ שאם היו שנים שחייב להכריז⁷¹ וההיא⁷² ילפה מהדא שאם היו שלשה⁷³ שהוא של מוצאו :

משנה מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה. אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה. אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים ספק זה קדם וזה קדם קוצץ ואינו נותן דמים

מרחיקין גורן קבוע' מן העיר חמשים אמה. לא יעשה אדם גורן קבועה בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח

מרחיק מנטיעותיו של חבירו ומנירו כדי שלא יזיק:

גמרא משם שעומד ומאפיל או משם שניאו רע?⁷⁴ מה מפקה מביניהון היה עומד בתוך שלו. אין תימר משם שעומד ומאפיל בתוך שלו מותר, ואין תימר משם שניאו רע אפילו בתוך שלו אסור :

הלכה ח משנה מרחיקין את הנבילות ואת הקברו' ואת הבורסקי מן העיר חמשים אמה. ואין עושין בורסקי אלא למזרח העיר ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה חוץ מן המערבה ומרחיק חמשים אמה :

⁶⁸ אפי' בתוך 50 ה"ה של מוצאו

⁶⁹ בבא מציעא

⁷⁰ ממשנתינו

⁷¹ שנים המהלכין בדרך ונפל סלע חייב להכריז (שאינו מייאש)

⁷² משנתינו

⁷³ שובכות, וודאי מייאש

⁷⁴ אינו נוי לעיר

גמרא ר' אבהו בשם רבי יוחנן עד מקום שעושה גלד.⁷⁵
דבית ר' ינאי אמרי עד מקום שעומד ומרית.

ותני כן ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חוץ
מן המערבה מפני שהיא תדירה.

רבי מנא היה מהלך עם מוכי שחין. אמר ליה אביי לא
תהלוך ממדינחיה אלא ממערביה:⁷⁶

**הלכה ט משנה מרחיקין את המשרה מן הירק ואת
הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים רבי יוסי
מתיר בחרדל:**

גמרא תני מרחיקין את הבצלים מן הכרישין ור' לעזר
בר' שמעון מתיר. א"ר יעקב בן דוסאי מגו אילין⁷⁷ מתניתא
כשם שזה מרחיק זה מזה כך זה מרחיק זה מזה.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מפני שפי הדבורים חד
ומחריבות הדבש:

**הלכה י משנה מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש
אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה. בין מלמעלן בין מן
הצד. אם הבור קדם, קוצץ ונותן דמים. ואם האילן קדם, לא
יקוצץ. ספק זה קדם וזה קדם, לא יקוצץ. רבי יוסי אומר:
אע"פ שהבור קדם את האילן לא יקוצץ, שזה חופר בתוך שלו
וזה נוטע בתוך שלו.**

**לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק
ממנו ארבעה אמות אחד גפנים ואחד כל האילנות היה גדר
בנתיים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר**

⁷⁵ =עור, צריך שיהא 50 אמה

⁷⁶ תלך ממערבו של המוכה-שחין

⁷⁷ כרישין ובצלים—כיון ששניהם מזיקים זה"ז, מתיר ראב"ש

**היו שרשיו יוצאין לתוך שדה חבירו מעמיק שלשה טפחים
כדי שלא יעכב את המחרישה**

היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו:

גמרא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי טעמון
דרבנן מפני שיישוב העולם בבורות. שמעון בר וזה אמר
בשם רבי יוחנן כך משיב ר' יוסי לחכמים כמה דאית לכו
יישוב העולם בבורות און אנא אית לי יישוב העולם
באילנות!

⁷⁸ } אמר רבי יוסי ויאות אמר, שאם אומר שרשין עיקר
הן לביכורים לא היה אדם יכול להביא ביכורים מעולם מפני
שרשין של זה יוצאין לתוך שרשיו של זה ושל זה בשל זה.
לפום כן א"ר יסא בשם רבי יוחנן אין שרשיו לענין ביכורים
כלום: }

הלכה יא משנה אילן שהוא נוטה לתוך שדה חבירו קוצץ
מלא מרדע ע"ג המחרישה. החרוב והשקמה כנגד
המשקולת. בית השלחין וכל האילן כנגד המשקולת. אבא
שאול אומר כל אילן סרק כנגד המשקולת.

**אילן שהוא נוטה לר"ה קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו.
ר' יהודה אומר טעון פשתן או זמורות. ר' שמעון אומר כל
האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה:**

גמרא רבי יונתן הוה דאין טבאות⁷⁹ והוה תמן חד רומי
והוה מגיריה בחקלא ובביתא.⁸⁰ והוה לר' יונתן חד אילן נטה
גו דהוא רומי. אתא קומי חד דיין אכן.⁸¹ אמר לון אזלון
ותון בצפרא.⁸² אמר ההוא רומייה בגיני לא נפק דינא!⁸³

⁷⁸ שייך בביכורים

⁷⁹ דיין טוב

⁸⁰ שכינו בבית ובשדה

⁸¹ בא לפניו דין כזה (אילן נוטה לשדה חבירו)

⁸² לכו ובאו למחר!

⁸³ הוא מתבייש ממני ע"כ אינו פוסק הדין!

למחר אנא מבטל אילו מדידי⁸⁴ וחמי היאך דינא נפק, אין הוה דאין כל עמא, ולא דאין נפשי לית הוא בר נש! באפתי רמשא שלח רבי יונתן בתר נגריה אמר פוק קוץ מה דנטה גו רומייה. בצפרא קרץ⁸⁵ בעל דיניה לגביה, א"ל זיל קוץ מה דנטו גו דידיה א"ל רומייה דידך מה! א"ל פוק חמי יתיה כמה דידיה עבד דידי! נפק חמיתיה, אמר בריך אלהון דיהודאי!!

חדא איתתא אוקרית תאנין לרבי יונתן⁸⁶ אמר לה בבעו מינך אי אעילתינון מיגליין אפקינון מיגליין. ואין אעילתינון מיכסיין אפקינון מיכסיין⁸⁷ דלא יימרון ברייתא דינרין יהבת ליה ואוקרה תאינין.

רבי חנינה אעיל לרבי יונתן בגינתיה⁸⁸ ואייבליה תאנין. מדנפק חמא חד אילין דברת שובעין חיוורין.⁸⁹ אמר ליה למה לא אוכלתני מן אילין? א"ל דאינון לבריי. רבי חנינה חשש משום גזל בנו.

רבי יסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון רבי חייה בשם רבי יוחנן כל עמא מודי שהלכה כר' שמעון:

מסכת בבא בתרא פרק ג

הלכה א משנה חזקת הבתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות בית הבדין בית השלחין ועבדים וכל שהוא עושה פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינה מיום ליום:

⁸⁴ לא אלך למלאכתי ואראה מה יפסוק!

⁸⁵ השכים

⁸⁶ רצתה "לכבדו" בתאנים (והיתה לה דין)

⁸⁷ כ ידעו כולם שלא לקחתי ממך כלום

⁸⁸ ר' חנינא הכנים ר' יונתן לתוך גינתו/גינת בנו

⁸⁹ =בנות שבע לבנה (תאנים יפות מאד)

גמרא מנין לחזקה? א"ר יוחנן שמענו מהולכי אושא משור המועד למדו. א"ר יוסי מאן אית ליה שור המועד לשלשה ימים לא רבי יודה?! ותנינן תמן רבי יודה אומר לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא שנה!⁹⁰

שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתח קנה. רבי אמי בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שצבר לתוכו פירות קנה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק ובלבד פירות שראויין ליצבר:

רבי יוחנן בשם רבי ינאי המוכר בור לחבירו כיון שמסר לו דליו קנה. רבי יהושע בן לוי בשם ריש לקיש המוכר צאן לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה. מאי משכוכית? אית דמרין חוטרא, ואית דמרין פנדורא, ואית דמרין תיישא רבא. ריש לקיש בשם בר קפרא המוכר קבר לחבירו כיון שקבר מת אחד בכוך, חזקה לכל הכוך. קבר שלשה מתים בשלשה כוכין, חזקה לכל הקבר:

ועבדים. רבי סימון אחוה דרבי יהודה בר זבדי בשם רב תינוק כל זמן שמושלך בשוק אביו או אמו מעידין עליו. נאסף מן השוק צריך שני עדים, ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. א"ר אבהו וחשוד אדם לומר על מי שאינו בנו שהוא בנו?! א"ל הרי כל רבותינו בגולה מעידין עלינו שכך שמענוה מפי רב אבא בר אבוה.

אמר רב חסדא הדא דתימר בתינוק שאינו מרגיע אבל בתינוק המרגיע הדא היא דמר רבי יוחנן עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום אין להן חזקה.

רבי יסא בשם ר' יוחנן שתי שדות בניכסי הגר המיצר בנתיים תלש מאחת מהן לקנות חבירתה ולא לקנות המיצר

---

⁹⁰ אלמא לא יליף משור המועד!

היא נקנית וחבירתה אינה נקנית. ר' זירא בעא קומי רבי יסא נתכוון לקנות המיצר ושרע מינה. אמר רב חסדא בניכסי הגר תלש צפונה של שדה לקנות דרומה ולא אמצעיתה צפונה נקנית דרומה לא נקנית. תמן תנינן אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה שמואל אמר לא קנה אלא מה שתלש. אמר רבי אבדומא נחותא בניכסי הגר אתאמר. רב חסדא אמר ר' יצחק בגין דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת. רב חסדא אמר ר' יצחק בגין דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת.

רב חסדא אמר משך בהמה זו לקנות קנה לקנות וולדתיה קנה לקנות היא וולדותיה לא קנה א"ר נסה הדא דתימר בשלא היתה עברה אבל אם היתה עברה עשו אותה כאחד מאיבריה. והתני המוכר עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום וולדי שפחתו לחבירו לא עשה כלום מעשרות שדה לחבירו לא עשה כלום אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום. אלא מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרות מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירה.

רבי בא בשם רב חסדא ג' הן שהן נאמנין לאלתר: החייה, והשייר, והמטהר' חברותיה. החיה, בשעה שיושבת על המשבר מהדא דכתיב ותקח המילדת ותקשר וגומר. שיירא, כיי דמר ר' סימון אחוי דיהודה בר זבדי בשם רב כל זמן שמושלך לשוק או אביו או אמו מעידין עליו נאסף צריך שני עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. והמטהרת חברותיה כיי דתנינן תמן שלש נשים שהיו ישנות במיטה ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת ומצתה טמא היא טמאה וכולן טהורות. א"ר בא ובלבד מעת לעת:

הלכה ב משנה רבי ישמעאל אומר: שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש

**באמצע שמנה עשר חדש. ר' עקיבה אומר: חדש אחד
בראשונה וחדש אחד באחרונה ושנים עשר חדש באמצע
ארבעה עשר חדש**

**א"ר ישמעאל: במה דברים אמורים? בשדה הלבן, אבל
בשדה האילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את
קייציו הרי אילו שלש שנים:**

**גמרא שמואל אמר ⁹¹זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה
אבל חכמים אומרים שלשה שנים קציר שלשה שנים בציר
שלשה שנים מסיק.**

**רב אמר ⁹²זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבה אבל חכמים
אומרים שלשה שנים מעת לעת.**

**רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כשם שחלוקין כאן
כך חלוקין ⁹³בשני אליהו**

**הלכה ג משנה שלש ארצות לחזקה, יהודה ועבר הירדן
והגליל. היה ביהודה והחזיק בגליל, בגליל והחזיק ביהודה,
אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה. אמר רבי יהודה לא אמרו
שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיה ויחזיק שנה וילכו
ויודיעוהו שנה ויבוא לשנה אחרת: ⁹⁴**

גמרא רב אמר בשעת החירום שנו ⁹⁵

**רב אמר יש חזקה לבורח ויש חזקה מארץ לארץ.
שמואל אמר אין חזקה לבורח ואין חזקה מארץ לארץ. אמר**

⁹¹ סיפא דמתניתין

⁹² ארישא

⁹³ רי"ש ור"עק, כמה זמן היה רעב בימי אליהו

⁹⁴ ואין צורך "שיהא עמו במדינה"

⁹⁵ יהודה וגליל נלחמין זע"ז

רב נחמן בר רב יצחק קרייא מסייע למה דמר שמואל ויתן לה המלך סריס אחד וגומר.⁹⁶

אמר רבי לעזר ואפילו שתי אבטיניות⁹⁷ כגון שלומי ונבירו, והירדן מספיק בנתיים, ועומד שם ורואה אחד המחזיק בשדה ומחזיק בשלו, אינה חזקה עד שתהא עמו באותה העיר ובאותה המדינה!

רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות. לא מודה רב במנכש ובמעדר?! מודה רב במנכש ומעדר. מהו דאמר רב עיקר חזקה הכנסת פירות אלא שאם ראו אותו חורש וקוצר ומעמר ודש ובורר ולא ראוהו מכניס פירות אינה חזקה אלא הכנסת פירות.

רב אמר עיקר חליצה התרת רצועות. לא כן א"ר בא בשם רב יהודה רבי זריקן מטי בה בשם רב דברי חכמים חלצה ולא רקקה, רקקה ולא חלצה, חליצתה פסולה עד תחלוץ ותרוק?! מודה רב עד שתחלוץ ותרוק מה דאמר רב עיקר חליצה התרת רצועות.⁹⁸

רבי יוסי בן חנינה שאל לרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד? ר' יוסה בשם רבי יוחנן ערר אין צריך ב"ד. ואית דמרין ר' יוסי בן חנינה שאל לתלמידיו דרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד? רבי חייה בשם רבי יוחנן: ערר צריך ב"ד, שמואל אמר אפילו ערר עמו בפני פועלין, ערר הוא. וצריך לעורר על כל שלשה שנים.

גידול בר מיניימין הוה ליה עובדא,⁹⁹ והווי דייניה חלקיה בר טובי ורב הונא וחייה בר רב. אמר לון חייה בר רב כן אמר אבא: מכיון שערר עמו שלשה שנים הראשונות עוד אין צריך

⁹⁶ הפכתי דברי רב לשמואל

⁹⁷ שתי הפרכיות

⁹⁸ כ אינה יוצאה ידי "חליצה" עד שתתיר רצועות

⁹⁹ לא ערער רק פעם אחת (לא בסוף כל שלש ושלש)

לעורר עליו. ותני כן היה אוכל שלו שש שנים ערר שלש שנים הראשונות אמר לו אתה מכרתה לי אתה נתתה לי מתנה הרי זו חזקה. מחמת טענה הראשונה, אינה חזקה. שכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. שמואל אמר אם בזו¹⁰⁰ אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום:

הלכה ד משנה כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. כיצד? אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי! שלא אמר לי אדם דבר! אינה חזקה. אתה מכרתה לי! אתה נתתה לי במתנה! הרי זו חזקה. והבא משום ירושה אינו צריך טענה:

גמרא וצריך חזקה. תמן תנינן מודה רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו וכי¹⁰¹ כהדא ראובן אוכל שדה בחזקת שהיא שלו והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה, מפקין לה מראובן ויהבין לשמעון. אלא הלך ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה.¹⁰² אמר רב נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא מחזרנה ליה. רב אמר כשנתתה על פי בית דין נתתה. מיכן והילך המוציא מחבירו עליו הראייה.¹⁰³

מי מודיע?¹⁰⁴ א"ר בא עידי מיתה מודיעין. הגע עצמך שאין העדים יודעין! אמר רבי יוסי לעולם השדה בחזקת בעליה¹⁰⁵ מיכן והילך המוציא מחבירו עליו הראייה:

הלכה ה משנה השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להן חזקה. אין לאיש חזקה בניכסי אשתו ולא לאשה בניכסי בעלה, ולא לאב בניכסי הבן ולא לבן בניכסי האב. במה דברים אמורים?¹⁰⁶ במחזיק. אבל בנותן מתנה, והאחין

¹⁰⁰ אים אתה מצריך ערעור כל שלש, לא הנחת כלום לעשירי א"י, שיבאו הכל להחזיק בנכסיהן

¹⁰¹ ...ואים יש עדים שהשדה של אביו, אינו נאמן (לומר לקוח)

¹⁰² הכחישו עדי שמעון

¹⁰³ ויישאר ביד שמעון

¹⁰⁴ ש"השדה של אביו" היתה

¹⁰⁵ אף דליכא "עדי מיתה"

¹⁰⁶ דבעי ג"ש

שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר. נעל גדר ופרץ כל שהוא, הרי זו חזקה:

גמרא שותף שמואל אמר לית כן שותף. שותף אית ליה חזקה. לא כן אמר שמואל שותף שירד ונטע כנוטע ברשות!!
הן דתימר שותף שירד ונטע כנוטע ברשות, באותו שעומד שם.¹⁰⁷ והן דתימר כי שותף אית לו חזקה בשאינו עומד שם.¹⁰⁸ מהו מייתי תחותיה? האומנין והגוזלין אין להן חזקה.

ראה עבדו אל האומן וכליו אל הכובס אמר לו תן לי עבדי תן לי כיליי אמר לו אתה נתתו לי במתנה אתה מכרתו לי אינה חזקה. אתה אמרת לי למוכרו אתה אמרת ליתנו לי מתנה הרי זו חזקה:

האריסים. רב הונא אמר באריס לעולם אבל באריס לשעה יש לו חזקה. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפי' באריס לשעה אין לו חזקה דנימר נחת רוחיה מיניה ושבקי.

תמן אמרין אריס אין לו חזקה בן אריס יש לו חזקה. רבי יוחנן ור"ל אמרין אף אריס ובן אריס אין לו חזקה דנימר נחת רוחי מאבוי ושבק בריה.

דמר ר"י אריס שהוריד אריס אין לו חזקה שדרך אריס להוריד אריס. אבל אדם שמפקח על ניכסי אשתו¹⁰⁹ יש לו חזקה שדרך הבעלים לפקח על ניכסי נשותיהן:

אין לאיש חזקה בניכסי אשתו. בחיי אשתו אבל אחר מיתתה יש לו חזקה:

ולא לאשה בניכסי בעלה. בחייו אבל לאחר מותו יש לו חזקה:

¹⁰⁷ גם שותף השני נמצא בחצי האחר

¹⁰⁸ רק שותף אחד נמצא לבדו בשדה ג"ש

¹⁰⁹ לא הבעל רק איש זר מפקח על נכסי אשתו

ולא לבן בניכסי האב. בחייו אבל לאחר מיתת האב יש לו חזקה:

ולא לאב בניכסי הבן. בחייו אבל לאחר מיתת הבן יש לו חזקה.

רב אמר בפוחת מעשרה או מוסיף על עשרה. שמואל אמר אפילו פרץ מקום שאינו ראוי לפרוץ וגדר מקום שאינו ראוי לגדור הרי זה חזקה

והתני המוכר לחבירו ונתעצל לוקח ולא החזיק בה וירד המוכר והחזיק בה ביטלה חזקה את המכר ואת המתנה:

הלכה ו משנה שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממין, משלמין לו את הכל. שנים בראשונה, ושנים בשניי', ושנים בשלישית, משלשין ביניהן. שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן, הרי אילו שלש עדיות והן עדות אחת:

גמרא אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי? שיש לי בה שני חזקה! והלך והביא עידים שיש לו בה שני חזקה, והלך זה והוזמו עדיו. הרי זה נותן לו השדה ואוכל פירות של שלשה שנים.¹¹⁰ א"ר זירא הדא אמרה עד זומם אין נפסל בבית דין:

הלכה ז משנה אילו דברים שיש להן חזקה ואילו שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר ומעמיד תנור וכירי' וריחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו בחצר אינה חזקה אבל עשה לבהמתו מחיצה גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים וכן לריחים הכניס תרנגולים לתוך הבית עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה:

¹¹⁰ חייב להחזיר לו השדה וגם הפירות—ושמע' "עד זומם למפרע הוא נפסל" (קשה הדמיון)

גמרא א"ר לעזר נהגו השותפין להיות מתרין¹¹¹ זה לזה בתרנגולין אמר ר' יוסה מתניתא לא אמרה כן אלא שניהן אסורין להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולין.

א"ר לעזר גידל תרנגולין בחצר שאינה שלו הרי זו חזקה. א"ר יוסי ויאות מה נפשך אם יש לו רשות לגדל הרי זה גידל. אם אין לו רשות לגדל הרי זה חזקה:¹¹²

הלכה ח משנה המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה. המזחילה יש לה חזקה. סולם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה. חלון המצרית אין לו חזקה ולצורית יש לה חזקה. אי זו היא חלון המצרית? כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס בתוכה. ר' יהודה אומר: אם יש לה מלבן אע"פ שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה הרי זו חזקה:

גמרא ריש לקיש אמר להאריך ולהרחיב בו. רבי יוחנן אמר לכל אותה הרוח.¹¹³ והתנינן המזחילה יש לה רשות ארבעה אמות¹¹⁴ אית לך מימר כל אותו הרוח. ודכוותא המרזב אין לו חזקה לכל אותה הרוח.

ותני כן מקום המרזב בחצר יש לו חזקה. מקום קילוחו בחצר אין לו חזקה.

דבי רבי ינאי אמרו עד שלשה עווקין בקסא¹¹⁵

אמר רבי לא בשם דבי רבי ינאי לעניין טומאה איתאמרת.¹¹⁶ רבי חזקיה בשם דבי רבי ינאי לעניין חזקות

¹¹¹ =מוותרין

¹¹² מיכאן ראי' ברור דחזקת תשמישים לא בעי טענה

¹¹³ מרזב אין למקומו חזקה לעניין שיכול בעה"ח לקצרו/לדחותו לכל הרוח

¹¹⁴ צריך להרחיק כאלו ד"א ממזחילה

¹¹⁵ עד ג שליבות נחשבת ככסא, יותר מזה כסולם

¹¹⁶ ??סולם אינו מק"ט, כסא מק"ט (משכב ומושב וכו')

איתאמרת. ר' יוסי בשם דבי רבי ינאי לעניין שבת
איתאמרת.¹¹⁷

אמר רבי הושעיה לא אמרו¹¹⁸ אלא בחצר, אבל בגגות¹¹⁹
אפי' למעלה מדי' אמות מעכבו.¹²⁰ שמע ר' אושעיה והוה ביש
ליה אמר אנא אמרית שמעתא ולא אמריה משמי: לא אמרו
אלא בחצר אבל בגגות אפילו למעלה מארבע אמות מעכבו:

**הלכה ט משנה זיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות פחות
מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות:**

ר' לא בשם ר' ינאי זיז היוצא טפח מוציאו את אפילו כמה.
למשוך כמה?

**הלכה י משנה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין. לקח
בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין. בנה עלייה על
גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השותפין. אלא אם רצה בונה
חדר לפנים מביתו, ובונה עלייה על גבי ביתו ופותחה לתוך
ביתו.**

**לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח חלון כנגד
חלון. היה קטן לא יעשנו גדול, אחד לא יעשנו שנים. אבל
פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון,
היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים:**

גמרא הכא¹²¹ את מר פתח כנגד פתח מותר והכא את
מר פתח כנגד פתח אסור!¹²² הן דתימר מותר במבוי והן
דתימר אסור בחצר השותפין. והתני כשם שבני חצר יכולין
למחות זה על ידי זה בחצר כך בני מבוי יכולין למחות זה על

¹¹⁷ חלון שבין ב חצירות מערבין אחד אים יש סולם

¹¹⁸ "למעלה מד"א מותר לעשות חלון מבית לחצר"

¹¹⁹ =חלון בכותל גגו

¹²⁰ דאין בו צורך כ"כ

¹²¹ רישא

¹²² סיפא

ידי זה במבוי? אמר רבי לא, כאן בשנתן רשות כאן בשלא נתן רשות.

אמר רבי יוחנן שנייא היא בגנות שניתנו לחפירה.¹²³
אמר רבי נסא וחרבות לא ניתנו להיבנות!¹²⁴

אמר ר' יעקב בר אחא תני תמן הפותח חלון בכותל חצירו במעמד חבירו ארבע אמות,¹²⁵ פותח בשמאל נועל בימין. הגע עצמך שהיה עומד שם! יכיל מימר ליה הוינא בעיית לעי.¹²⁶ היה מושיט לו צרורות! יכיל מימר ליה מגחך הוינא באו גברא.¹²⁷

¹²⁸היו חמשה פתחים זה לפניו מזה, שיעור כולן כמלוא מקדח.¹²⁹ ודא מסייעא למאן דמרין בנאי: חלון שהיא פתוחה לאיסטיב לא נעשית אלא להכניס את האורה

{ מכיון שאין לה חזקה אינה מביאה את הטומאה }¹³⁰

הלכה יא משנה אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות, ר"א מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים.

אין מוציאים זיזין וכצוצטראות לרשות הרבים אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא. לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראות הרי זו בחזקתה:

נפלו, ומבקש לבנותן רבי יוחנן אמר וויתר, ריש לקיש אמר לא וויתר.

¹²³ ע"כ אסור לסמוך בור לשדה חבירו

¹²⁴ ולמה מותר לפתוח חלון ל"חורבת חבירו"?

¹²⁵ =למטה מד"א

¹²⁶ רציתי לייגעך

¹²⁷ מצחק הייתי בך!

¹²⁸ לעניין הבאת טו' מבית לבית

¹²⁹ כדין חלון העשוי לאורה—שנכנסת מזו לזו

¹³⁰ חלון מצרית שאינו עשוי להכניס אורה

מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לדין. מתניתא
מסייעה לרבי יוחנן: מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך
שדהו ונטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיע.
מתני' מסייעה לריש לקיש: לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראו'
ונפלו בונה אותן בחזקתן:

מסכת בבא בתרא פרק ד

**הלכה א משנה המוכר את הבית לא מכר את היציע¹³¹ אע"פ
שהיא פתוחה לתוכו, ולא את החדר שלפנים ממנו, ולא את
הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. רבי יהודה
אומר: אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה עשרה טפחים
אינו מכור:**

**גמרא רבי נחום בשם רבי חייה בר בא והוא שיהא בה¹³²
ארבע על ארבע על רום עשרה ובלבד במקורה ובמגופף. אמר
לון רבי זירא כל הדין פירושא הפרש לכון ר' חייה בר אבא!**

ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים.
סוף דבר מעקה? היו אחורי בתים מקיפין אותו, היו שם
עמודים וכלונסיות על גביהן? נישמענה מהדא: ר' יהודה
אומר אם יש לו צורת פתח אף על פי שאינו גבוה עשרה
טפחים אינו מכור. אמרין, והוא שיש שם מעקה גבוה עשרה
טפחים:¹³³

**הלכה ב משנה ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו
"עומקה ורומה". וצריך ליקח לו דרך, דברי רבי עקיבה.
וחכמים אומרים: אינו צריך ליקח לו דרך. ומודה ר' עקיבה
בזמן שאמר לו "חוץ מאילו" שאינו צריך ליקח לו דרך.**

---

¹³¹ Extension

¹³² ביציע

¹³³ לת"ק מעקה דווקא ולא ד"א

**מכרן לאחר, ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך,
וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך:**

גמרא לאיזה דבר כתב עומקה ורומה? שאם רצה
להשפיל ישפיל, הגביה יגביה.

רבה בר רב הונא בשם רב הלכה כרבי עקיבה דידן דהוא
רבנן דרבי חייה.¹³⁴ ר' זעירא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי
עקיבה דרבי חייה דהוא רבנן דבבלאי.

תמן אמרין אדמון ורבי עקיבה.¹³⁵ אמר ר' לא בסתם
חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא
מודי שאין צריך ליקח לו דרך. אם דבר בריא שאין לו דרך כל
עמא מודו שהוא צריך ליקח לו דרך. אלא כי נן קיימין
בסתם. רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו, דרך וחכמים
אומרים צריך ליקח לו דרך:

**הלכה ג משנה המוכר את הבית, מכר את הדלת אבל לא
המפתח. מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את
המיטלטלת. מכר את האיסטרוביל אבל לא את הקלת. מכר
תנור, מכר כיריים. בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכו"
הרי כולן מכורין:**

גמרא כיני מתניתא מכר את המכתשת החקוקה אבל
לא את הקבועה:

**הלכה ד משנה המוכר את החצר, מכר בתים שיחין ומערות
אבל לא את המטלטלין. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה
הרי כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את
בית הבד שבתוכה. ר' לעזר אומר המוכר את החצר לא מכר
אלא אוירה של חצר:**

¹³⁴ ר"ח היפך הגירסא בפלוגתת רע"ק וחכמים

¹³⁵ מי שהלך למדנ"הי ואבדה לו דרך שדהו "ילך בקצרה"/"יקח לו דרך במאה מנה"

גמרא רבי יצחק שאל על דעתיה דרבנן מכר לו חצר
סתם מכר בתים בורות שיחין ומעורות אבל לא המטלטלין או
מכר לו אפילו המטלטלין.¹³⁶

רבי יצחק שאל על דעתיה דרבי לעזר מכר לו חצר סתם
לא מכר אלא אויר החצר. בזמן שאמר לו היא וכל מה
שבתוכה מכר בתים בורות שיחין ומעורות אבל לא המטלטלין
או אפילו המטלטלין.

אמר רבי יוחנן ואנא אייתיתיה מדבית לוי: היו שם¹³⁷
חצירות פתוחות לפנים מכורות פתוחות לחוץ אין מכורות.
לפנים ולחוץ אילו ואילו מכורות:¹³⁸

**הלכה ה' משנה המוכר את בית הבד מכר את הים¹³⁹ ואת
הממל¹⁴⁰ ואת הבתולות.¹⁴¹ אבל לא מכר את הכיריים¹⁴² ולא
את הגלגל¹⁴³ ולא את הקורה.¹⁴⁴ בזמן שאמר לו "הוא וכל מה
שבתוכו" הרי כולן מכורים. רבי לעזר אומר המוכר את בית
הבד מכר את הקורה:**

גמרא כל עצמו אם אין לו קורה אינו קרוי בית הבד.
ותימר אכן?!

ומאן תניתה ר' אלעזר דתני בשם ר' אלעזר המוכר את
בית הבד מכר את היקבין¹⁴⁵ ואת האסירין ואת המפרכות¹⁴⁶
ואת הריחים התחתונה אבל לא את העליונה ולא את השקין

¹³⁶ כנראה לא גרס המשנה "אבל לא את המטלטלין"

¹³⁷ במבוי

¹³⁸ בין חצירות הפתוחות לפנים בין הפתוחות לחוץ

¹³⁹ vat

¹⁴⁰ grindstone

¹⁴¹ posts

¹⁴² Pressing-boards

¹⁴³ wheel

¹⁴⁴ Beam

¹⁴⁵ tanks

¹⁴⁶ Press-beam

ולא את המרצופין¹⁴⁷ שבתוכו. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר היצועין והשיחין והחרותין¹⁴⁸ שבתוכו:

הלכה ו משנה המוכר את המרחץ לא מכר לא את הנסרים ולא את הספסלים ולא את הבילניות. בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים:

גמרא תני המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימין והחיצונים ובסלקי וקמין ובית האורירין.¹⁴⁹ אבל לא את המגדלין ולא את היורה. ר"ש בן אלעזר אומר מקום הבלן מכור ומקום האורייר אינו מכור. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים שמשתמש בהן בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית הכנסת של עצים. אמר לו היא ומשמשיה אני מוכר לך הרי כולן מכורין:

הלכה ז משנה המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות ובית הבדים ובית השלחין אבל לא את המטלטלין. בזמן שאמר לו "היא וכל מה שבתוכה" אפי' היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין. רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר:¹⁵⁰

גמרא תני המוכר את העיר וכו' רשב"ג אומר המוכר העיר מכר את הסנטר אבל לא האיקמונס.¹⁵¹ בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה כולן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר לא את שורה ובנותיה והטרשים המוקצין ממנה. והביברין של חיה ושל עופות ושל דגים.

¹⁴⁷ Leather bags

¹⁴⁸ דותין

¹⁴⁹ Furnace-room, clothes-keepers' room

¹⁵⁰ שומר העיר

¹⁵¹ clerk

שוריה בזייה.¹⁵² בנותיה כופרניה.¹⁵³ חולק בים ובנהר
אית תניי תני מכורין ואית תניי תני אינן מכורין. אמר רב
חסדא מאן דמר מכורין את שהן בתחומה, ומאן דמר אינן
מכורין את שאינן בתחומה:

הלכה ח משנה המוכר את השדה מכר את האבנים שהן
לצורכה, ואת הקנים שבכרם שהן לצורכו, ואת התבואה
שהיא מחוברת לקרקע, ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה
מבית רובע, ואת השומירה שאינה עשויה בטיט, ואת החרוב
שאינו מורכב, ואת בתולת השקמה. אבל לא מכר לא את
האבנים שאינן לצורכה, ולא את הקנים שבכרם שאינן
לצורכו, ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע. בזמן
שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין.

בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית
רובע ולא את השומירה העשויה בטיט ולא את החרוב
המורכב ולא את סדן השקמה לא את הבור ולא את הגת ולא
את השובך בין חריבין בין שלימין וצריך ליקח לו דרך דברי
רבי עקיבה. וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך ומודה
ר' עקיבה בזמן שאמר לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו
דרך. מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך
וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך

במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולן.
האחין שחלקו, זכו בשדה זכו בכולן. המחזיק בניכסי הגר
החזיק בשדה, החזיק בכולן. המקדיש את השדה הקדיש
את כולן. ר' שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש
אלא החרוב המורכב ואת סדן השקמה:¹⁵⁴

¹⁵² פיסקי באגי

¹⁵³ כפרים

¹⁵⁴ לא מחיצת הקנים שהיא בית רובע וכו'

גמרא דבית רבי ינאי אמרי במחולקין לגפנים. רבי חייה רובה שאל היו שם חליות מחולקות לברות?¹⁵⁵ רבי יצחק בר טבליי שאל היו שם טבליות של שיש מחולקות לכתליון? רב יודן בר רבי ישמעאל שאל היו שם מלבנין מחולקו לחלונות?

רבי חייה בשם רבי יוחנן יש שם ערוגה שהיא ששה על ששה ויש לה שם בפני עצמה אינה מכורה.

אמר רבי יוחנן הקונה סדן שקמה בתוך של חבירו מחלוקת ר' ישמעאל בר רבי יוסי ורבנין: רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר קנה קרקע,¹⁵⁶ ורבנין אמרין לא קנה.

ר' חייה בר ווא שאל, מכר לו כל האילן ושייר לו סדן שקמה על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי קנה קרקע¹⁵⁷ על דעתיה דרבנין לא קנה קרקע.

רבי יצחק בר טבליי שאל מכר לו כל האילן וזית שבמקום פלוני, כל זיתים שיש שם מכורין?

ר' יודן בי ר' ישמעאל שאל הקונה שלשה כיתי קנים קנה ארז גדול שבארץ ישראל?

במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם. מה בין מוכר ומה בין נותן מתנה? רבי בא בר טבליי בשם רב שכן דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה. רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין¹⁵⁸ ומה ביניהון? הקדש. מאן דמר שכן דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה, אף המקדיש בעין יפה מקדיש.

¹⁵⁵ חתיכות קנים שחלקן לצורך "ברות" (מין ארז)

¹⁵⁶ ס"ל אפילו אילן אחד, קנה קרקע

¹⁵⁷ כ משייר לעצמו קרקע

¹⁵⁸ דרך לפרש בהדיא שמוכר גם את בור וגת וכו'

ומאן דמר שכן דרך הלכות להיות מדקדקין מה אמר
במקדיש?¹⁵⁹

¹⁶⁰נישמענה מהדא: האחין שחלקו יש להן דרך זה על
גבי זה.¹⁶¹ ואית דבעי מימר כן אמר רבי לעזר: האחין שחלקו
זכו בשדה זכו בכולן¹⁶²

המחזיק בניכסי הגר, החזיק בשדה החזיק בכולן.
הקדיש את השדה הקדיש את כולן. ר' שמעון אומר המקדיש
את השדה לא הקדיש אלא החרוב המורכב ושקמה הישנה¹⁶³
מפני שיונקין משל הקדש. מפני ששייר לו דרך. אם לא שייר
לו דרך אף הן יונקין משל הקדש:¹⁶⁴

מסכת בבא בתרא פרק ה

הלכה א משנה המוכר את הספינה, מכר את התורן ואת
הנס ואת ההוגין¹⁶⁵ ואת כל המנהיגין אותה. אבל לא מכר לא
את העבדים ולא את המרצופין¹⁶⁶ ולא את האנתיקי. בזמן
שאמר לו היא וכל מה שבתוכה, הרי כולן מכורין. מכר את
הקרן¹⁶⁷ לא מכר את הפרדות מכר את הפרדות לא מכר את
הקרן. מכר את הצמד¹⁶⁸ לא מכר את הבקר מכר את הבקר
לא מכר את הצמד. רבי יהודה אומר הדמים מודיעין. כיצד?
אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד
במאתים זוז וחכמים אומרים אין הדמים ראייה

¹⁵⁹ הוה ליה לפרש שמקדיש...—וכיון דלא פירש, לא הקדישן

¹⁶⁰ ??? רמב"ן מביא נוסח אחר (אך רצייתי לבאר ע"פ נוסחתינו)

¹⁶¹ אלמא בעין רעה נותן

¹⁶² ...בעין יפה נותן

¹⁶³ =סדן השקמה

¹⁶⁴ ???לר"ש, ע"כ הקדיש את חרוב שאים נשאר אצלו הרי יונק מקרקע הקדש!—אבל בור ודות לא הקדיש ומשייר לו דרך בשדה

הקדש

¹⁶⁵ Mast, sail, anchor

¹⁶⁶ Packing-bags

¹⁶⁷ wagon

¹⁶⁸ yoke

המוכר את החמור לא מכר את כליו נחום המדי אומר מכר את כליו. רבי יהודה אומר פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין. כיצד? היה חמור לפניו וכליו עליו, אמר לו מכור לי חמורך זו, כליו מכורין. חמורך הוא, אין כליו מכורין.

המוכר את החמור מכר את הסייח. מכר פרה לא מכר את בנה. מכר אשפות מכר זיבלה. מכר בור מכר מימיו. מכר שובך מכר יונים. מכר כוורת מכר דבורים.

הלוקח פירות שובך מפריח בריכה הראשונה. כוורת, נוטל שלשה נחילין ומסרס.¹⁶⁹ חלות דבש מניח שתי חלות. זיתים לקוץ מניח שני גרופיות:¹⁷⁰

גמרא תני המוכר את הספינה מכר את האסכלה ובור המים שבתוכו אבל לא מכר היצועין והעובין והאיסקופה¹⁷¹ והביצית. סומכוס אומר מכר דוגית.¹⁷²

תנאים שהתנה יהושע¹⁷³ רבי לוי בן בירי בשם רבי יהושע בן לוי ארבעה: מלקטין עשבים¹⁷⁴ מכל מקום, חוץ משדה תלתן¹⁷⁵ שאסורין משום גזל. תמן תנינן¹⁷⁶ וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. כיני מתניי אין מחייבין אותו לעקור.¹⁷⁷ כתנאי יהושע את מר מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן שאסורין משום גזל, הדא אמרה שרוצה בהן!

¹⁶⁹ מניח אחד ונוטל אחד

¹⁷⁰ shoots

¹⁷¹ חדרים וכו' שיכולין לחבר אל הספינה

¹⁷² ספינה קטנה (וכן ביצית)

¹⁷³ בן נון

¹⁷⁴ הגדילין בשדה תבואה, אין בעה"ב רוצה בהם

¹⁷⁵ Fenugreek

¹⁷⁶ כלאיים

¹⁷⁷ דלא ניחא ליה בעשבים

אמר, תמן משזרען לעמיר¹⁷⁸ ברם הכא שזרעו לזרע. מה
התנה יהושע לעוברי עבירה?!

¹⁷⁹ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שהוא רוצה בהן
כילו עקורין ומונחין מפניו¹⁸⁰

ומר בשדה כרם?¹⁸¹ דמר ר' ינאי כל הספחין אסורין¹⁸²
חוץ מן העולים בשדה בור, ובשדה ניר, בשדה כרם, ובשדה
זרע. בשדה בור- דלא משגח עליה. בשדה ניר, דו בעי מתקנה
חקליה.¹⁸³ בשדה כרם, שלא לאסור את כרמו. בשדה זרע,
שאינו רוצה בהן.¹⁸⁴ ואם תאמר רוצה בהן, כאילו עקורין
ומונחין לפניו.

תמן תנינן המוציא מת בתחילה מושלך כדרכו נוטלו
ואת תבוסתו.¹⁸⁵

אמר רב חסדא זאת אומרת¹⁸⁶ מת מצוה מותר לפנותו
דתנינן נוטלו ואת תבוסתו. וכמה? רבי שמואל בשם רבי
יונתן עד שלשה אצבעות עד מקום שמוהל יורד. אי"ר זעירא
לא מסתברא דלא,¹⁸⁷ מת מצוה אסור לפנותו! שאם אומר את
מותר לפנותו, אילו¹⁸⁸ הואיל ומאבדין כל השדה לא כל שכן
שמותר לפנותו. ממה דפשיטא לתנא מת מצוה אסור לפנותו
לפום כן צריך מתניתא.¹⁸⁹ אמר רב חסדא אתייה כמאן דמר
מת מצוה מותר לפנותו אני אומר בשבילי הרשות נקבר.¹⁹⁰

¹⁷⁸ להאכיל הירק לבהמתו (ניחא ליה בעשבים, ואסורין משום גזל)

¹⁷⁹ תירוץ אחר

¹⁸⁰ אינו רוצה בהן "במחובר" רק שיהא בתלוש (להכי יש בו משום גזל, דמיד כשנתלש כבר רוצה בו!)

¹⁸¹ ???

¹⁸² בשביעית, משום "משומר"

¹⁸³ הרי רוצה לנור שדהו—לא שיצמח

¹⁸⁴ שמפסיד זרעים הגדילים שם—ואת"ל רוצה בהן, רוצה בהן "עקורין ומונחין"

¹⁸⁵ ...מצא שלשה, הרי-זה שכונת קברות, ואסור לפנותן

¹⁸⁶ רישא

¹⁸⁷ =אלא

¹⁸⁸ מסיפא שמע ליה

¹⁸⁹ ברישא דמותר, דל"ח למ"מ

¹⁹⁰ אפי' למ"ד מ"מ מותר לפנותו, הוי חידוש, דל"א בשבילי רשות נקבר וזכה מקומו מההפקר

¹⁹¹ וחש לומר שמא מת מצוה היה? ואין מיתי מצוה מצויין ומוטלין.

¹⁹² בשבילי הרשות משתיעקר התבואה עד שתדך רביעה שנייה. ולוקחין נטיעות מכל מקום חוץ משל זית ומשל גפן. בזית מן החדש שבחדש¹⁹³ ומן הישן שבישן¹⁹⁴ אבל אם היה עשוי כמין פרגול¹⁹⁵ אפילו מן החדש שבחדש אסור.

רבי תנחום דכפר גון בשם רבי לעזר בי רבי יוסי: ארבעה:¹⁹⁶

מלקטין עשבין מכל מקום ובלבד שלא ישרשו

ופונים לאחורי הגדר. רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר' תנחום עד מקום שמתעטש ואין קולו נשמע.¹⁹⁷ רב יהודה בשם רב אפילו שדה מליאה כרכום. מה נותן דמים או לאו? מן מה דמר רב יהודה אפילו מליאה כרכום הדא אמר נותן דמים¹⁹⁸ א"ר לא מכיון דמר רב יהודה אפילו לשדה מליאה כורכום הדא אמרה אין נותן דמים! ואינו יכול לרחוק את עצמו יותר מדאי.

ורועין בחורשין. אפי' שבט יהודה בשבט נפתלי. ונותנין לנפתלי מלא חבל לדרומו של ים שנאמר ים ודרום ירשה דברי ר' יוסי הגלילי ר' עקיבה אומר ים זה של סמכו ודרום זה של טבריה.

ומסתלקין לצדדין.¹⁹⁹ נישמעני מהדא²⁰⁰ מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו מהלכין בדרך וראו את יהודה בן

---

¹⁹¹ למ"ד אסור

¹⁹² מהלכין...

¹⁹³ ענף חדש מזית חדש

¹⁹⁴ מותר

¹⁹⁵ כמין רצועה שיוצאין ממנו כמה רצועות קטנות

¹⁹⁶ תקנות של יהושע

¹⁹⁷ מותר לו לפנות

¹⁹⁸ ולא חיישינן שמא לא יוכל לשלם...

¹⁹⁹ מפני הטיט

פפוס משתקע ובא כנגדן אמר רבן גמליאל לר' יהושע מי זה שמראה עצמו באצבע אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים.

ר' שמואל בשם רבי יונתן הרוצה לבנות עיר בתחילה נותנין לו ארבעה דרכים לארבע רוחות העולם. ר' חנינה בעי קומי ר' מנא²⁰¹ מה מארבע אמות עד שמנה או משמנה עד שש עשרה? אמר לו משמנה ועד שש עשרה כדי שיהא קרון הולך וקרון בא:

הלכה ב משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע רבי מאיר אומר קנה קרקע הגדילו לא ישפה העולה מן הגזע שלו ומן השרשים של בעל הבית ואם מתו אין לו קרקע קנה שלשה קנה קרקע הגדילו ישפה העולה מן השרשין שלו ואם מתו יש לו קרקע:

גמרא דבי ר' ינאי אמרי הרואה את הצל זה שורש הרואה את החמה זהו גזע. ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי העולה משרשיו ומגזעו זהו שורש מגזעו ולא משרשיו זהו אילן.

א"ר יוחנן הקונה שלשה אילנות קנה קרקע שביניהן ותחתיהן וחוצה להן כמלוא אורה וסלו. א"ר לעזר ודרך אין לו ומלוא אורה וסלו יש לו חוצה לו:

הלכה ג משנה המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנה אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנה:

²⁰⁰ ??אי שרי להחמיר

²⁰¹ כמה יהא רוחב הדרך

גמרא רבי יצחק שאל מכר חצי הראש מכר חצי הרגלים? מכר חצי קנה מכר חצי כבד? מכר חצי קנה נישמענה מהדא: ²⁰² מכר לו יד כמות שהיא ראש כמות שהוא בני מעיים כמות שהן נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקחן במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים: ²⁰³

הלכה ד משנה ארבע מידות במוכרים: מכר לו חיטים יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו. רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור בו. שחמתי' ונמצאת לבנה לבנה ונמצאת שחמתית עצים של זית ונמצאו של שקמה של שקמה ונמצאו של זית יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהן יכולין לחזור בהן

המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה אם היה פיקח שוכר את מקומו

הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום ואם היה במחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו עד שלא נתמלאת המידה למוכר משנתמלאת המידה ללוקח

היה סרסור ביניהן נשברה החבית נשברה לסרסור

חייב ²⁰⁴ להטיף לו שלש טיפין. הרכינה ומיצת, הרי זה של מוכר. והחנווני אינו חייב להטיף לו שלש טיפין. רבי יהודה אומר ²⁰⁵ בלילי שבת עם חשיכה פטור:

²⁰² המוכר לחבירו בשר, ובתוכו זרוע לחיים וקיבה

²⁰³ אלמא הכל לפי המשקל

²⁰⁴ המוכר לחבירו שמן

²⁰⁵ דווקא..

גמרא והיכי? אם בשהיתה המידה למוכר חזקה למוכר!
אם היתה ללוקח חזקה ללוקח! ר' יהודה בשם שמואל ר' לא
בשם ר' יהודה ברבי כיני מתני': כשהיתה המדה לאדם אחר.

{²⁰⁶תני ר' יודה אומר לילי שבת עם חשיכה פטור מפני
שהוא רשות²⁰⁷ וחכמים אומרים בין כך ובין כך חייב.}

מאי טעמא?²⁰⁸ אמר ר' יודן אם שכיר הוא בא בשכרו:

**הלכה ה משנה השולח את בנו אצל החנווני ומדד לו באיסר
שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואיבד את האיסר
החנווני חייב ורבי יהודה פוטר שעל מנת כן שילחו ומודין
חכמים לר' יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד
החנווני לתוכה החנווני פטור**

**הסיטון מקנח מידותיו לשלשים יום ובעל הבית אחת לשנים
עשר חדש ר"ש בן גמליאל אומר חילוף הדברים**

**החנווני מקנח את מידותיו פעמים בשבת, וממחה את
משקלותיו פעם אחת בשבת, ומקנח מאזנים על כל משקל
ומשקל. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים?
בלח אבל ביבש אינו צריך. וחייב להכריע לו טפח. היה
שוקל לו עין בעין²⁰⁹ נותן לו גירומים אחד לעשרה בלח ואחד
לעשרים ביבש.**

**מקום שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה בגסה לא ימוד
בדקה למחוק לא יגדוש לגדוש לא ימחוק:**

גמרא א"ר בא בר ממל בעשירות חייב להכריע לו טפח.
כתיב מאזני צדק אבני צדק מיכן אמרו חכמים כל מצוה
שמתן שכרה בצידה אין ב"ד מוזהרין עליה. יהיה לך מנה לך

²⁰⁶ אחד רץ ואחד מהלך והזיק רץ המהלך

²⁰⁷ שמותר לרוץ ע"ש עים חשיכה

²⁰⁸ חייב סרסור על שבירה—דהוה כש"ש

²⁰⁹ שאין מנהג להכריע

אנגרמוס על כך ותימר הכן?! א"ר בון בר חייא כיני מתניי כל מצוה שמתן שכר בצידה אין בית דין נענשין עליה.²¹⁰

רב מנייה ריש גלותא אנגרמוס והוה מחי על מכילתא ולא על שיעוראי, חבשיה ריש גלותא. עאל רב קרנא גיבה א"ל אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין א"ל והא תנית אנגרמוס למידות ולשיעורין. א"ל פוק אמר לון: אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין. נפק ואמר לון בר נש דתנה כבשה דאהינו חבשין ליה!²¹¹

מסכת בבא בתרא פרק ו

הלכה א משנה המוכר פירות לחבירו ולא צימחו, אפילו זרע פשתן, אינו חייב באחריותו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: זירעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן

המוכר פירות לחבירו, הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה, תאנים מקבל עליו עשר מתליעות למאה, מרתף של יין מקבל עליו עשר קוססות למאה, קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסאות²¹² למאה.

המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו, ואם ידוע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות. אם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד עצרת.

ישן משל אשתקד. מיושן משל שלש שנים:

גמרא תני המוכר פירות לחבירו ולא צימחו אפי' זרע פשתן אין חייב באחריותו ואם התנה עמו מתחילה לזרע חייב

²¹⁰ אבל ודאי ממנין שוטרים על זה!

²¹¹ מי ששונה דברי-סתר כאלו, חובשין אותו?

²¹² רעועות

באחריותו. מהו נותן לו? דמי זרעו ויש אומרים נותן לו דמי יציאותיו.²¹³

הכא מקבל עליו ברם תמן²¹⁴ ימעט. הכא ובלבד טנופת ברם תמן מין. הכא ובלבד כדרך מגעו ברם תמן ובלבד כדרך משואו.²¹⁵ הכא ר"ש מודה ברם תמן ר"ש אומר שני מינין הן ואין מצטרפין.

רבי חייה בר בא שאל סאה שעורים²¹⁶ שנפלה לתוך מאה של חטים, מוכר ולוקח²¹⁷ מהו שיחלקו את השבח?²¹⁸ ר' יצחק בר טבליי שאל סאה תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין כהן ולוי מהו שיחלקו את השאר?²¹⁹

א"ר בון בר חייה נישמענה מהדא הבורר צרורות מתוך כרייו של חבירו חייב לשפות לו.

{ ר' בון בר כהנא אמר באומר צבור ואקנה אבל אם היו צבורין משעה ראשונה לא בדא.²²⁰ }

תני מאה חביות יין אני מוכר לך : חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו מקום מאה חביות אני מוכר לך : חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו חנות. מאה חביות אילו אני מוכר לך : אפילו חומץ הגיעו.

²²¹ רבי חייה בר ווה בשהיו הקנקנים ללוקח יכיל מימר ליה לשתייה מכרתיו לך.

²¹³ שאר הוצאות של זריעה

²¹⁴ "כל סאה שיש בה רובע ממין אחר, הרי זה ימעט" כלאים

²¹⁵ ע"י 2:2 כלאים "בנופל"="משואו"

²¹⁶ של ראובן

²¹⁷ =ראובן ושמעון

²¹⁸ שמעון ישלם לראובן דמי חטים או שעורים?

²¹⁹ משלם לו דמי תרומה או דמי חולין?

²²⁰ ל"ש כאן

²²¹ הסבר לבבא 4

בדק חבית להיות מפריש עליה²²² והולך, עד שלשה ימים ודאי, מיכן והילך ספק.

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי שלשה ימים הראשונים ודאי יין, האחרונים חומץ, אמצעיים ספק. א"ר אבהו אני שמעתי ממנו, מה מעבד²²³ ומר ר' יוחנן עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק! ר' לא בשם רבי לעזר ר' יסא בשם רבנין דעלין ושמעין מבי מדרשא²²⁴ דברי עיטיין²²⁵ במחט, כהדא דר' יהושע בן לוי בחבית. ²²⁶איבד מחט שופה ובא ומצאה חלודה, ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי ג' ימים הראשונים וודאי טמאה אחרונים טהורה אמצעיים ספק. א"ר אבהו אוף שמעתי ממנו, מה מיעבד ומר ר' יוחנן עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק.

{רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקדים של מוצאי החג²²⁷ ובהוצאת סמדר²²⁸ ובשעת כניסת מים לבוסר

יין מגיתו מפרישין עליו בחזקת שהוא יין עד ארבעים יום ר' יהודה אומר עד הפרק. }

²²⁹רבי חייה בר ווה שאל, בא בסוף שבוע²³⁰ ומצאו חומץ ברור או מיכן ולהבא?²³¹

ר' יצחק שאל, עבר הפרק בסוף ארבעים יום. כוחו של פרק ביטל כח של ארבעים יום או כח ארבעים יום ביטל כוחו של פרק.²³²

²²² מפריש ממנו תרומה על יין אחר

²²³ מה אעשה, שריו"ח חולק!

²²⁴ נכנסו ושמעו בבי"מד

²²⁵ שם עיר

²²⁶ מחט אבוד היא בחזקת טומ'—אים היא חלודה, נטהרה

²²⁷ סמוך ל40 יום לדריכה

²²⁸ כגון אדר וניסן

²²⁹ שייך בגיטין והעתקנו המשנה

²³⁰ כגון שלא בדק אחר 40 יום מיד

²³¹ מי אמרי' למפרע הוי חומץ וודאי?

ר' קריספה שאל בכל שנה בודק, או אחת לשלשה שנים?²³³ נישמענה מהדא המוכר יין לשנה חייב באחריותו עד החג.²³⁴ א"ר יודן תיפתר כגון אילין גלילאי דלא קטפין כרמיהון אלא בתר חגא ולית שמע מינה כלום²³⁵

ויידא אמרה דא: ישן משל אשתקד מיושן של שלשה שנים. נימר משם הדא מטמועיתה, מה חבית אחת הוא בודק כולהון תלויות בה? כל אחת וא' הוא בודק? ואין מחמיצות!²³⁶ א"ר שמי אית בני נש מקשין²³⁷ על גרבא מדלעיל וידעין מה דאית ביה מלגיו:

הלכה ב משנה המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית, וכן המקבל מקום מחבירו לבנות לו בית חתנות לבנו, בית אלמנות לבתו, בונה ארבע אמות על שש. דברי רבי עקיבה. ר' ישמעאל אומר: רפת בקר הוא זו! הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע אמות על שש. בית קטן, שש על שמנה. גדול, שמנה על עשר. טריקלין, עשר על עשר. רומו, כחצי אורכו וכחצי רחבו, וראייה לדבר היכל וכתליו. רבן שמעון בן גמליאל אומר כבנין היכל!!²³⁸

גמרא תני: קנטר²³⁹ חייב להעמיד לו שתים עשרה על שתים עשרה.

רב המנונא ספרא שאל לר' חנינה כתוב אחד אומר²⁴⁰ קומתו שלשים אמה וכתוב אחד אומר קומתו עשרים אמה. ולא הוה דשמעה, ולא אמרין ליה כלום. שאל לרבי ירמיה אמר ליה: מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה ומן הדביר

²³² ר' יהודה בא גם להקל ד"סגי" בבדיקת ג פרקים?

²³³ מי אמרי' כיון שלא החמיץ בשנה 1, שוב לא יחמיץ?

²³⁴ אלמא לא סגי ב 3 זמנים קדים, סמדר, בנסר

²³⁵ וא"א להם לבדוק ב"קדים", כי טרם בצרו הענבים! ע"כ חייבים להעמיד עד "קדים" הבא!

²³⁶ אים יבדוק כל אחת! נמצא פותחו ומחמיצו!

²³⁷ אי"צ לפתוח, יכולים "להקיש"

²³⁸ למה נלמוד מהיכל?

²³⁹ Large courtyard

²⁴⁰ בהיכל שלמה

ולמעלן עשרים אמה²⁴¹ אמר רבי אבהו מפכליה²⁴² דביר.
דביר היה עומד מן הקרקע ועד הקורות דכתיב וספון בארץ
מן הקרקע ועד הקורות! אלא מן הקרקע ולמעלן שלשים
אמה מן הכרוב ולמעלן עשרים אמה.

אמר רבי תנחומא מסורת אגדה היא שאין מקום
דביר²⁴³ עולה מן המניין. א"ר לוי ולא מקום ארון עולה מן
המניין אמר רבי לוי ותני כן בשם ר' יודה בי ר' אלעאי ארון
עומד באמצע וחולק הבית עשר אמות לכל רוח:

**הלכה ג משנה מי שיש לו בור לפניו מביתו של חבירו נכנס
בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם
יוצאין ואינו מכניס בהמתו ומשקה מבורו אלא ממלא
ומשקה מבחוץ. זה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת.**

**מי שיש לו גינה לפניו מגינתו של חבירו נכנס בשעה שדרך
בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו
מכניס לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת
והחיצון זורע את הדרך**

**נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן, נכנס בשעה שהוא רוצה
ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכניס לתוכה תגרים ולא יכנס
מתוכה לתוך שדה אחרת וזה וזה אינן רשאים לזרעה:**

גמרא תני החיצון אין זורע את הדרך דו א"ל: מעלל
אנא שרע.²⁴⁴ הפנימי אין זורע את הדרך, דו אמר ליה את
חייס על דידך ודייש על ידי:

**הלכה ד משנה מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו
נטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו**

²⁴¹ ה"דביר" (חלק הפנימי) היה מוגבה 10 אמות

²⁴² מה אפכת ליה דביר? (למה תאמר כזה!)

²⁴³ =כרוב

²⁴⁴ כשאני נכנס אני "אטה" (מחמת דוחק הזרעים)

דרך היחיד ארבע אמות ודרך הרבים שש עשרה אמה. דרך המלך אין לה שיעור ודרך הקבר אין לה שיעור. המעמד דייני ציפורין אמרו בית ארבעת קבין.

המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו קבר: עושה תוכה של מערה ארבע אמות על שש ופותח לתוכה שמנה כוכין, שלשה מיכן וג' מיכן ושנים מכנגדן והכוכין ארכן ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה. ר"ש אומר עושה תוכה של מערה שש על שמנה ופותח לתוכה שלש עשר כוך: ארבעה מיכן וארבעה מיכן, ושלש' מכנגדן, ושנים אחד מימין הפתח ואחד מן השמאל. ועושה חצר על פתח המערה שש על שש כמלוא המיטה וקובריה ופותח לתוכה שתי מערות אחת מיכן ואחת מיכן. ר"ש אומר ארבע לארבע רוחותיה. רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי הסלע:

גמרא רב חייה בר יוסף אמר עושה אותן²⁴⁵ כמין נגרין²⁴⁶ א"ל ר' יוחנן והלא הכלבים אינן נקברין כן! כיצד עושה בונה מלפניי כבחוצ' ²⁴⁷ ואין העוברת נוגעת בו? ²⁴⁸ אינו עבר בני חדא מדלעיל וחדא מלרע: ²⁴⁹

מסכת בבא בתרא פרק ז

הלכה א משנה האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך: היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין עמה, פחות מיכן נמדדין עמה

²⁴⁵ "שנים אחד מימין ואחד משמאל"

²⁴⁶ קבורה "מעומד"

²⁴⁷ מכניסין לתוך החצר

²⁴⁸ ויטמאו אנשי החצר!

²⁴⁹ אים יש בעיה של "עבר", יבנו "שתי קומות", והכל בפנים (בבבלי "במעמיק")

ואם אמר לו כבית כור: אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה טפחים או סלעים גבוהים יותר מעשרה טפחים הרי אילו נמדדין עמה:

*****הגהתי פה***** (בלי בירור מספיק)

גמרא²⁵⁰ ר' יסא בשם ר' יוחנן ובלבד במעוטי שדהו במובלעים בה, ובסלע ששילחו בית רובע אין נמדד עמה. שבאמצע נמדד, שבצד אין נמדד. אי זהו צד ואי זהו אמצע? דבית ר' ינאי אמרי כל שמחרישה סובבתו זהו אמצע, אין המחרישה סובבתו זהו הצד.

²⁵¹ רחבין כמה? רבי חגי אמר עד ארבע אמות, ר' יוסי בי ר' בון אמר עד ארבעה טפחים. היה שם נקע א' עמוק עשרה טפחים ואין בו ארבעה מהו?

היה רובה מצד אחד, שאם תפזרנה ויש לה מיעוט נמדד עמה? נישמעני מהדא: דמר ר' יסא בשם רבי יוחנן ובלבד במיעוט השדה, ובמובלעין בה, ובסלע ששילחו²⁵² בית רובע אין נמדד עמה, היה חלוק²⁵³ נמדד עמה. הדא אמרה²⁵⁴ היה רובה מצד אחד שאם תפזרנה ויש בה מיעוט אין נמדד עמה.

היה שם נקע אחד ארוך והוא מסתלק לבית רובע?²⁵⁵

²⁵⁶ ר' חייה בר ווא שאל היה עשוי כמין מקלות נמדד עמה אי לא? ר' יודן בר ישמעאל שאל היה עשוי כמין טבליות של שייש נמדד עמה אי לא? ר' יצחק בר טבליי שאל היה עשוי

²⁵⁰ אסיפא, שיהא הטרשים במיעוט השדה

²⁵¹ ???ארישא קאי

²⁵² משך שלה

²⁵³ שיכולים לזרוע עליה

²⁵⁴ סלע ששילחה בית-רובע

²⁵⁵ אים תרבענה, יהיה בית-רובע

²⁵⁶ ארישא קאי (פחות מ10 נמדד)

כמין קתדריות,²⁵⁷ ממקום דופנו הוא מודד או ממקום שיפועו מודד?

רב הונא בשם רב חייה בשם ר' יוחנן והוא שיהא שם בית ארבע קבין²⁵⁸:

הלכה ב משנה "בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל" פחת כל שהוא ינכה הותיר כל שהוא יחזיר

ואם אמר לו "אם חסר ואם יתר" אפילו אם פחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה הגיעו. יותר מיכן יעשה חשבון ומהו מחזיר לו?²⁵⁹ מעות ואם רצה מחזיר לו קרקע. ולמה אמרו מחזיר לו מעות? לייפות כוחו של מוכר.²⁶⁰ שאם שייר בשדה בית תשעת קבין ובגינה בית חצי קב וכדברי רבי עקיבה בית רובע, מחזיר לו את הקרקע. ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל המות':

גמרא הכא את מר הגיעו, והכא את מר לא את הרובע בלבד מחזיר לו אלא כל המותר! אמר, מכיון שאת מוציאו לפחות רובע לסאה או הותיר רובע לסאה, מחזירו את למידה בחבל:

הלכה ג משנה "מידה בחבל אם חסר אם יתר" ביטל אם חסר אם יתר מידה בחבל. "הן חסר הן יתר מדה בחבל" ביטל מידה בחבל את הוא חסר הן יתר כדברי בן ננס

"בסימניו במצרי" פחות משתות הגיעו עד שתות ינכה:

גמרא תני ר' חייה המוכר עבד לחבירו נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו. נמצא ליסטים או מוכתב למלכות לא הגיעו.

²⁵⁷ מתחיל לשפע קצת כלפי מטה, ושוב יש "דופן ישר" יורד למטה

²⁵⁸ סך הכל לא יהא יותר מ4 קבין טרשים

²⁵⁹ לוקח למוכר כשלקח יותר מרובע לסאה

²⁶⁰ אים אין שיעור 9 קבין בה"מותר", (כגון $7.5=30/4$ קבין) חייב הלוקח להחזיר מעות

רבי הונא אמר השתות עצמו מנכה :

הלכה ד משנה האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך
משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו. חצייה בדרום אני מוכר לך
משמנין ונוטל חצייה בדרום והוא מקבל עליו מקום הגדר
והחריץ ובן חריץ. וכמה הוא חריץ? ששה טפחים. ובן חריץ
שלשה:

גמרא תני האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך ופלוני
מקיפך ופלוני מקיפך וחצי פלוני מקיפך. רב הונא ורב יהודה
ור' ירמיה כד אמר נותן לו כמין פנדור²⁶¹ וחד אמר נותן לו
כמין מטלית²⁶² וחד אמר נותן לו כמין פסיקא²⁶³ :

מסכת בבא בתרא פרק ח

הלכה א משנה יש נוחלין ומנחילין, נוחלין ולא מנחילין,
מנחילין ולא נוחלין, לא נוחלין ולא מנחילין.

אילו נוחלין ומנחילין: האב את הבנים והבנים את האב
ואחין מן האב נוחלין ומנחילין

האיש את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות נוחלין ולא
מנחילין

האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא
נוחלין

והאחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין

---

²⁶¹ * * * *

* *
* *
*****

²⁶² Rectangle

²⁶³ Triangle??

סדר נחלות כך הוא: איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו הבן קודם לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודם לבת. הבת קודמת לאחין וכל יוצאין יריכה של בת קודמין לאחין. האחין קודמין לאחי האב כל יוצאי יריכן של אחין קודמין לאחי האב. זה הכלל: כל הקודם בנחלה יוצאי יריכו קודמין והאב קודם לכל יוצאי יריכו:

גמרא כתיב איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. תני ר' ישמעאל שינה הכתוב נחלה זאת מכל נחלות שבתורה שבכולן כתוב ונתתם וכאן כתוב והעברתם. עיבור הדין²⁶⁴ הוא שתהא הבת יורשת.

חכמי העכו"ם אומרים בן ובת שוין כאחת דאינון דריש ובן אין לו. הא אם אם יש לו, שניהן שוין! התיבון והכתיב ואם אין לו בת²⁶⁵ הא אם יש לו שניהן שוין?!²⁶⁶ ואתון מודין דליתי בר²⁶⁷ אף הכא ליתי בר.

הצדוקין אומרים בת הבן והבת שניהן שוין דאינון דרשי מה בת בנו הבאה מכח בני יורשתני, בתי הבאה מכוחי אינו דין שתירשני! אמרו להן לא אם אמרתם בבת הבן שאינה באה אלא מכח האחים²⁶⁸ תאמרו בבת שאינה באה אלא מכח הזקן.

. עד כדון בן את האב, האב את הבן? מה אם הבן שאינו בא אלא מכח האב הרי הוא יורשו, האב שאין הבן בא אלא מכוחו אינו דין שיורשו.²⁶⁹ אמר קרא קרוב קודם קודם.

²⁷⁰תלמוד לומר וכל בת יורשת נחלה ממטות וגו' וכי היאך איפשר לבת לירש שני מטות? אלא תיפתר אביה משבט

²⁶⁴ כאילו "עוברים על הדין"

²⁶⁵ ...לאחיו

²⁶⁶ בת ואחים?

²⁶⁷ אחים יורשים דווקא כשאין בת, ה"ן בת יורשת דווקא כשאין בן

²⁶⁸ והוא בן, וכל יוצאי יריכו—אף בת—קודמין

²⁶⁹ יכול יהא קודם לבן? ת"ל הקרוב...

²⁷⁰ מניין שיורשים את האם?

זה ואמה משבט אחר. עד כדון בת בן מה אם הבת שהורעתה כוחה בניכסי האב, ייפיתה כוחה בניכסי האם. בן שייפיתה כוחו בניכסי האב, אינו דין שנייפה כוחו בניכסי האם! נמצאת הבת למידה מן הכתוב, והבן מקל וחומר.

בן קודם לבת²⁷¹ רבי שמעון בן לעזר אומר משום רבי זכריה בן הקצב כך היה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון אחד הבן ואחד הבת שווין במטה האם רבי מלך בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי זכריה. ר' ינאי קפודקייא הוה ליה עובדא.²⁷² והו' דיינין²⁷³ רב הונא ורבי יהודה בן פזי ורב אחא אמר לון רבי אחא אחינו שבחוצה לארץ הדיוטות הן והן טועין את ההלכה. ועוד דאינון סמכין על הדא דרבי מלך בשם רבי יהושע בן לוי ולית הוא כן. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אין הלכ' כרבי זכריה. רבי בא בריה דר' חייה בשם רבי יוחנן אין הלכה כרבי זכריה בן הקצב. רבי לעזר אבוי דרבי יצחק בר נחמן בשם ר' הושע' אין הלכה כרבי זכריה.

רב ינאי ורבי יוחנן הוון יתבין, עאל ר' יודן נשייא ושאל וכל בת יורשת נחלה ממטות מהו? א"ל מקיש מטה האב למטה האם. מה מטה האב אין לבת במקום הבן, אף מטה האם אין לבת במקום בן. או חילוף מה מטה האם יש לבת במקום בן אף מטה האב יש לבת במקום בן. א"ל ר' יוחנן איתא מן תמן לית אהן גוברא בעי מישמע מילה דאורייתא!²⁷⁴

והאיש את אמו והאיש את אשתו לא הוא האיש את אמו הוא האיש את אשתו.²⁷⁵ רבי יצחק בעי מימר פשטיה ולא אשכח. ומר הדא הילכתא תינייתא²⁷⁶ בן אין לי אלא בן בן בת מניין תלמוד לומר בן מכל מקום. בת אין לי אלא בת

²⁷¹ אפי' בנכסי האם

²⁷² ופסקו לו דייני עירו כר' זכריה

²⁷³ שוב בא לדון לפני...

²⁷⁴ אין הוא חפץ ללמוד!

²⁷⁵ ??? וכל בת... לא תסוב נחלה ממטה אל מטה בא ללמד ירושת האם או ירושת הבעל? (עי' בבלי)

²⁷⁶ רצה לומר "פשט" ולא יכול, ואמר דרשה אחרת

בן בת, בן בת, בן בת, בן בן מניין? תלמוד לומר בת מכל מקום. אחים אין [לי] אלא אחים, בני אחים בנות אחים בני בנות אחים מניין? תלמוד לומר לשאירו הקרוב מכל מקום:

הלכה ב משנה בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בנחלה: חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בניכסי חפר, ושהיה בכור נטל שני חלקים:

גמרא בנות צלפחד אמרו לפני משה רבינו אם אנו בנות צלפחד נירש את אבינו, אם אין בנות צלפחד תתייבם אמינו! מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: כן בנות צלפחד דוברות תן להן אחוזת נחלה. תן להן בקרקעות תן להן במטלטלין תן להן חלק אביהן בתוך אחי אביהן.

ר' יאשיה אמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דכתיב לשמות מטות אבותיו. ואם כן מה תלמוד לומר לאלה? אלא מפני הנשים ומפני הקטנים.

רבי יוחנן אמר לבאי הארץ נתחלקה הארץ שנאמר לאלה תחלק. אם כן מה תלמוד לומר לשמות מטות אבותיו? משונה נחלה זו מכל נחלות שבעולם שכל נחלות שבעולם חיים יורשין מתים וכא מתים יורשין חיים.

תני ר' יהושע בן קרחה אומר ליוצאי מצרים ולעומדים בערבות מואב נתחלקה הארץ. כיצד? מי שהיה מיוצאי מצרים ומעומדים בערבות מואב נטל שני חלקים. מיוצאי מצרים ולא מעומדים בערבות מואב, מעומדים בערבות מואב ולא מיוצאי מצרים נטל חלק אחד. בנות צלפחד נטלו חמשה חלקים: חלקן עם יוצאי מצרים²⁷⁷ וחלקן עם העומדים

---

²⁷⁷ צלפחד יצא ממצרים

בערבות מואב²⁷⁸ וחלק אביהן בתוך אחי אביהן ושהיה בכור
נטלו שני חלקים.²⁷⁹

אמר ר' יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא נתן נתן להם
אחוזת נחלה בתוך אחי אביהן הדא הוא דכתיב ויפלו חבלי
מנשה עשרה.²⁸⁰

יהושע וכלב נטלו שלשה חלקים חלקן עם יוצאי מצרים
וחלקן עם העומדים בערבות מואב ונטלו חלק מרגלים הדא
הוא דכתיב ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים וגו'.
אבל חלק מתלוננים ועדת קרח נפל לאמצע. ובניהם בזכות
אבי אביהן ואמותיהן הדא הוא דכתיב ובני קרח לא מתו.

רבי מושלו²⁸¹ משל למה הדבר דומה לשני אחים
שותפין שיצאו במצרים לזה תשעה בנים ולזה בן אחד וירשו
בית עשרה כורין כל אחד ואחד נוטל לתך. החזירם
לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה נוטלין
מחצה. ר' דוסתאי בן יהודה מושלו משל למה הדבר דומה
לשני אחים כהנים שותפין שהיו עומדין על הגורן לזה תשעה
בנים ולזה בן אחד ונטלו בית עשרה קבין החזירום לאבותיהן
וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה מחצה.

רבי יוחנן מתיב והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגומר
אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה. אלא מאחר
שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה.

א"ר הושעיה כל מקום שנאמר מורשה לשון דיהא²⁸²
התיבון והכתיב מורשה קהלת יעקב אמר לית דיהא סוגין
מיניה. מן דו לעי היא משכח כולה:²⁸³

²⁷⁸ כ בשביל עצמן

²⁷⁹ ??? וחלק אחי-אביהן

²⁸⁰ רק 4 חלקים (ס"ל ליוצ"מ נתחלק)

²⁸¹ ליצ"מ נתחלק

²⁸² צרה

²⁸³ אין צרה גדולה ממנו, אחר שעמל, שוכח הכל!

**הלכה ג משנה אחד הבן ואחד הבת בנחלה אלא שהבן נוטל
פי שנים בניכסי האב ואינו נוטל פי שנים בניכסי האם
והבנות ניזונות מניכסי האב ואינן ניזונות מניכסי האם:**

גמרא כתיב בכל אשר ימצא לו וגו' כיצד יורש בראוי
כבמוחזק כיצד? מת אביו²⁸⁴ בחיי אבי אביו, נוטל²⁸⁵ פי שנים
מניכסי אביו ואין נוטל פי שנים מניכסי אבי אביו. ואם היה
אביו בכור,²⁸⁶ כשם שנטל מניכסי אביו כך נוטל מניכסי אבי
אביו.

ריש לקיש בשם אבא בר דלייה נאמר משפט לעניין
כפילה ונאמר משפט לעניין פשוטה מה לעניין פשוטה את
רואה את הבן כילו קיים ליטול פשיטות אביו. אף לעניין
כפילה את רואה את הבן כילו קיים ליטול כפילת אביו:

**הלכה ד משנה האומר איש פלוני בני בכור לא יטול פי
שנים. איש פלוני בני לא יירש עם אחיו. לא אמר כלום.
שהתנה על מה שכתוב בתורה**

**המחלק נכסיו על פיו ריבה לאחד ומיעט לאחד, השווה להן
את הבכור, דבריו קיימין. ואם אמר משום ירושה לא אמר
כלום. כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משום מתנה
דבריו קיימין:**

גמרא ר' לא השווה את הבכורה לאחין אמר לון רבי
חגיי ולא קרייא היא לא יוכל לבכר. אמר רבי לעזר העבודה
שיכול אלא שאינו רשאי. אי כן יכיל משם מתנה: כתב בין
בתחילה בין באמצע בין בסוף משם מתנה דבריו קיימין.
אמר רבי הושעיה יינתן לאיש פלוני ירושה שהורשתיו יירש
איש פלוני מתנה שהורשתיו יירש פלוני ירושה שנתתי לו.
כתבו ותנו שדה פלוני לפלוני רבי לעזר ור"ש בן יקים אעלון

²⁸⁴ הפשוט

²⁸⁵ נכד הזה שהוא בכור

²⁸⁶ אף שמת קודם אבי-אביו

עובדא קומי ר' יוחנן אמר לו אם לזכרון דברים כתבו ותנו
אם לזכותו בכתב כל עמה מודו שאין אדם מזכה בכתב לאחר
מיתה. שמואל שאל לרב חונה מתנה שכתוב בה בלשון מכר
מהו א"ל ארכביה אתרי ריכשי ברקי. א"ר חזקיה לא אמרין
אלא מייתו תרין סוסיין חיוורין ומרכיבין על תריהון ודין
אזלא בדא ודין אזלא בדא ומשתכח לא צייד כלום:

**הלכה ה' משנה האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת.
בתי תירשני במקום שיש בן. לא אמר כלום שהתנה על מה
שכתוב בתורה. רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי
שראוי ליורשו דבריו קיימין ועל מי שאין ראוי לו ליורשו אין
דבריו קיימין:**

גמרא אמר ר' יוחנן: לא א"ר יוחנן בן ברוקה אלא על
בן בין הבנים, ועל בת בין הבנות. בת בין האחין, אח בין
הבנות לא

אמר רבי יוחנן הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. רבי שאל לר'
נתן, בר בא אמר אכן שאילה, מאי טעמא דר' יוחנן בן
ברוקה. רבי זעירא אמר הכן שאלה, מה ראו לומר הלכה כר'
יוחנן בן ברוקה. א"ל ואת לא שניתה לנו כן אינון ירתון.²⁸⁷
כיני מתנית' אינון יטלון. אמר לו ואפילו כמאן דאמר ירתון
כח ב"ד מיופה. כמה דתימר תמן אין אדם מזכה²⁸⁸ בלשון
מתנה והכא מזכה. ודכוותה אין אדם מזכה בלשון ירושה
והכא מזכה.

תמן תנינן רשב"ג אומר: אם מתה יירשנה²⁸⁹ שהתנה על
מה שכתוב בתורה. רב ירמיה בשם רב מפני שהתנה על
הכתוב בתורה והמתנה על הכתוב בתורה תניין בטל. בתנאי

²⁸⁷ כתובת בנין דכרין אינון ירתון... אלמא הלכה כר"ב"ב (בבלי)

²⁸⁸ דבר שלא בא לעולם

²⁸⁹ נשא אשה והתנה עמה "ע"מ שלא יירשנה"

שאינו של ממון וכא בתנאי ממון נן קיימין! מה טעמא דרב?
בסוף הוא זכה.²⁹⁰

{דמר ר' יוחנן מכרה ונתנה²⁹¹ בדין הוא להיות קיים.
מ"ט לבסוף הוא זוכה. ולמה אמרו מכרה בטל שלא תהא
מברחת נכסיה מבעלה ואומרת שלי הן.}

רבי יוסטיני הוה ליה עובדא קומי רבנן²⁹² וחייבונה, קם
קומי ריש לקיש אמר זיל חות לניכסך.²⁹³ ר' ירמיה בעא קומי
ר' זירא, אמר רב בסוף הוא זכה בהן²⁹⁴

מאן אינון רבנן דר' יוסטני? וירש אותה. יכול כשם
שהוא יורשה כך היא יורשתו? ת"ל אותה. הוא יורשה, היא
אינה יורשתו. א"ר יוחנן דברי חכמים: אביה יורשה, אחיה
יורשים אותה

התיב ר' בא בר ממל אם אומר את שאין²⁹⁵ יורשת אשה
דבר תורה מעתה יירש את ארוסתו! כמה דתימר מן הקרובה
לא גרושה ודכוותה הקרובה לא ארוסה. התיב רב המנונא
אם אומר את שאין אשה יורשת דבר תורה מעתה יירש הבעל
בראוי כבמוחזק אמר רבי יוסי כך שנה רבי אין הבעל נוטל
בראוי כבמוחזק. אמר רבי יוסי בי רבי בון הרי בכור הרי
ירשתו תורה ואינו יורש בראוי כבמוחזק.

אמר רבי יצחק וילין²⁹⁶ דכתבין אין מיתת דלא בנין כל
דלה יחזור לאביה, תנאי ממון הוא ותנאו קיים.

ושגוב הוליד את יאיר וגוי וכי מניין היו ליאיר ערים בהר
הגלעד אלא שנשא אשה מבנות מנשה ומתה וירשה. אם

²⁹⁰ כיון שאין זוכה בנכסיה רק לאחר מיתה, ל"מ התנאי

²⁹¹ האשה בנכסי מלוג שלה

²⁹² ע"מ שלא יירשנה

²⁹³ כרשב"ג ס"ל

²⁹⁴ ושפיר אפשר להתנות בחייה! (כנראה סברא הפוכה מלעיל)

²⁹⁵ הן

²⁹⁶ ואילין

אומר את שאין²⁹⁷ ירושת אשה דבר תורה נימר ויהי לשגוב
אלא ויהי לו ליאיר. ודכוותה ואלעזר בן אהרן מת וכי מניין
היו לו לפינחס בהר אפרים אלא שנשא אשה מבנות אפרים
וירשה. אם אומר את שאין ירושת אשה דבר תורה נימר
ויהיה לאלעזר אלא ויהי לפינחס:

**הלכה ו משנה הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו מה
שעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו רבן שמעון בן
גמליאל אומר אם לא היו בניו נוהגין כשורה זכור לטוב:**

גמרא א"ר בא בר ממל הכותב נכסיו לאחרים והניח את
בניו עליו הוא אומ' ותהי עוונותם על עצמותם. כהדא חד בר
נש אפקד ניכסיי גבי ר' בא בר ממל א"ל אין הויין בנוי
דהנייה הב לון פלגא וסב פלגא.²⁹⁸ אתון בנוי ונסבין פלגא.
בתר יומין אתון בעיין מיעור עימיה²⁹⁹ אמר לון לא אמר לי
אבוכון אלא אי הוין בניי דהנייה הב לון פלגא וסב פלגא.
כדון אתון קקו פדיפטי³⁰⁰ הבו לי מה דיהבית לכון!!

**הלכה ז משנה האומר זה בני נאמן. וזה אחי אינו נאמן.
ויטול עמו בחלקו. מת, יחזרו נכסים למקומן. נפלו לו נכסים
ממקום אחר יורשו אחיו עמו.**

**מי שמת ונמצאת דייתיקי קשורה לו על יריכו הרי זו אינה
כלום. זכה בה לאחר בין מן היורשין ובין שאין מן היורשין
דבריו קיימין:**

גמרא אם היו מוחזקין בו שהוא בנו ובשעת מיתתו
אמר אינו בני, ושאינו בנו אמר בני נאמן. היה עומד בצד
המוכס ואמר³⁰¹ בני הוא וחזר ואמר עבדי הוא נאמן. עבדי

²⁹⁷ שאין!

²⁹⁸ תן להם מחצה וטול אתה מחצה

²⁹⁹ רצו לערער עמו

³⁰⁰ Degenerate

³⁰¹ בשעת המכס "בני" כדי לפטור ממכס

הוא וחזר ואמר בני הוא אינו נאמן. אית תני תניי נאמן. א"ר
מנא כגון אילין נפתאי דמשעבדין בבניהון יתיר.³⁰²

האומר יינתנו נכסיי לפלוני והוא³⁰³ כהן והיו שם עבדים
אף ע"פ שאמר אי איפשי בהן יאכלו עבדיו בתרומה רשב"ג
אומר מכיון שאמר אי איפשי בהן זכו בהן היורשין. א"ר לא
בסתם חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא שרוצה בהן כל
עמא מודו שיאכלו עבדיו בתרומה ואם דבר בריא שאינו רוצה
בהן כל עמא מודו שזכו בהן היורשין? אלא כי נן קיימין
בסתם. ורבנן סברין משעה ראשונה היה רוצה בהן ועכשיו
חזר בו. רשב"ג אומר מכיון שאמר אי איפשי זכו בהן
היורשין.

תני ר"ש בן גמליאל אומר דייתיקי מבטלת דייתיקי. אין
מתנה מבטלת מתנה. ר' אבא בר חנה ר' יוחנן וריש לקיש
תריהון אמרין כל שאילו יבריא ויחזור בדייתיקתו חוזר אף
במתנתו. כההיא אחתיה דר' חונייא כתבת ניכסה לרבי
חונייא. צרכת וזבנת לבעלה. מן דדמכת אתא בעי מיעור
עימיה. א"ל ולמה לא תבעתינן בחייה אמר ליה לא בעית
מעיקתה, אף על פי כך אפיק רבי אמי:³⁰⁴

**הלכה ח משנה הכותב נכסיו לבניו צריך שיכתוב מהיום
ולאחר מיתה דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר אינו צריך**

**הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, האב אינו יכול למכור מפני
שהן כתובין לבן, והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות
האב מכר האב מכורין עד שימות. מכר הבן אין ללוקח בהן
כלום עד שימות האב. האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה
ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין:**

³⁰² ור"ל שמשמש לו כעבד

³⁰³ המקבל

³⁰⁴ זוכה הבעל דחוזרת במתנתה

גמרא רבי שמעון בן יקים אעיל עובדא קומי ר' יוחנן מהיום לאחר מיתתו מתנתו מתנה, מהיום ולאחר מיתה אינו גט! חבריא אמרין כן א"ל, אינה היא איסרטה.³⁰⁵ א"ר יוסי בי ר' בון כן א"ל, אינה כגיטין ואינה כמתנה. א"ר לא במתנה אם כתב מהיום מתנה ברורה היא, לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר בה אכילת פירות. אבל בגיטין אם כתב בה מהיום כרות הוא, לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר לו גופה. א"ר בון בר כהנא קומי רבי לא לשייר לזה מעשה ידיה, א"ל לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה לזה. ר' זירא מקיים ליה³⁰⁶ וצווח ליה בנייה דאורייתא.

האומר טבי עבדי עשיתי בן חורין, עשיתיו בן חורין, עושה אני אותו בן חורין, הרי הוא בן חורין, הרי זה בן חורין, הרי זה זכה. ר' חייא בשם ר' יוחנן ובלבד בשטר. ייעשה בן חורין, ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה. האומר שדה פלוני נתתי לפלוני, נתונה לו, תהא שלו, והרי הוא שלו, הרי הוא שלו. ינחל פלוני בנכסיי, יחזיק פלוני בנכסיי, לא אמר כלום. תינתן לו מתנה ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה וכופין את היורשים לקיים דברי המת.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הכותב דיאתימון³⁰⁷ בלעז הרי זו כמתנה. ר' חגין בשם רבי יהושע בן לוי חיזרתי על כל בעלי לשונות לידע מהו דיאתימון ולא אמר לי אדם דבר.

האומר יינתנו נכסי לפלוני, מת פלוני לפלוני, מת פלוני לפלוני, הראשון ראשון קודם. מת השני בחיי ראשון, הראשון אוכל פירו', ואם מת³⁰⁸ יחזיר ליורשי הנותן. מת השלישי בחיי שני, הראשון אוכל פירות, ואם מת יחזיר

³⁰⁵ "לא זו הדרך"

³⁰⁶ האי סברא ושיבחו "בוני-תורה"

³⁰⁷ לשון יווני "נתתי" לא "אני נותן"

³⁰⁸ =לכשימות הראשון...

ליורשי הנותן.³⁰⁹ מת השני והשלישי בחיי ראשון, הראשון אוכל פירות וקונה קרקע³¹⁰ דברי ר' רבן שבג"א אין לו אלא אכילת פירות בלבד.³¹¹ חזקיה אמר הלכה כרבי.

א"ר ינאי מודה רבי שאינו נותנה במתנת שכיב מרע. רבי יוחנן אמר ולא במתנת בריא. כהדא ההיא איתא, צרכת וזבנת לבעלה³¹² רבי חייה בר מדייא אעול עובדא קומי ר' יוסי לא כן א"ר ינאי מודה רבי שאינה נותנה במתנת שכיב מרע! א"ל ר' יוחנן ולא כמתנת בריא הוא!³¹³ הדא איתא מכיון דבעלה זקוק מספקא ליה מזוני ולא כמתנת שכיב מרע הוא.³¹⁴ עד כדון זקוק מספקא פיתא וקיטני. דילמא ביעי דילמא תרנגולין?! אמר רבי יוסי ואילין דכתבי אפילו לוכל דברים מעולין?³¹⁵

לא היה לה קבורה? אמר רבי יעקב בר אחא תניי תמן קבורה כמזונות, מן מה דתני הראשון אוכל פירות וקונה קרקע, הדא אמרה מוכר קרקע ולוקח קבורה.

א"ר יוסי ואילין דכתבין אין סנת אין סנות³¹⁶ תנאי ממון הוא וקיימנוה רבנן:

הלכה ט משנה הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים ולא הקטנים ניזונין על הגדולים אלא חולקין בשוה. נשאו גדולים³¹⁷ ישאו קטנים אם אמרו קטנים הרי אנו נושאים כדרך שנשאתם אתם³¹⁸ אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן

³⁰⁹ אין ה שלישי זוכה, כיון שלא בא ליד שני

³¹⁰ =מוכר הקרקע למי שירצה—

³¹¹ כיון שאמר "אחריו..." לא רצה ליתן לו הגוף

³¹² ???מכרה נכסי מלוג שלה, לבעלה—דומה ל"ראשון שמוכר במקום אחריו..."

³¹³ דווקא "מכירה" שיש בה צורך הרבה

³¹⁴ אין צורך גדול בהמכירה!

³¹⁵ שוב הוי כמתנת בריא (כיון שמחוייב מן הדין)

³¹⁶ אים אמרוד בך.....אים תמרוד בי...

³¹⁷ לאחר מיתת אביהם

³¹⁸ בחיין

הניח בנות גדולות וקטנות³¹⁹ אין הגדול' מתפרנסות על הקטנות, ולא הקטנות ניזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה. נישאו גדולות ישאו הקטנות

זה חומר בבנות מבנים: שהבנות ניזונות על הבנים, ואינן ניזונות על הבנות:

גמרא רבי ירמיה בעא קומי ר' זירא נסבין רברביא מאה גרבין ואינן טבין עשרים דינרין.³²⁰ נסבין זעיריא מאה גרבין דינן טבין עשרה דינרין!! אמר ליה כמה דנסבין אילין יסבין אילין:³²¹

בבא בתרא פרק ט

הלכה א משנה מי שמת והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרובים הבנים יירשו והבנות ייזונו. נכסים ממועטין, הבנות ייזונו והבנים ישאלו על הפתחים. אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי!! אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמרא כיני מתניי הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים.

ר' ירמיה בשם רב והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזונות שנים עשר חדש. שמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי, אבל דברי חכמים עד שיבגרו או עד שינשאו. ואית בה לקולא ואית בה לחומרא פעמים שסמוכין לבגר ופעמים שרחוקות מן הבגר.

בעון קומי ר' חייה בר ווה איך שמעתנה מר' יוחנן? אמר לון אנא לא שמעית מיניה הדא מילתא אלא מה דנתן בר הושעיה בעא קמי ר' יוחנן היה שם לאילו ולאילו מזון שנים

³¹⁹ בלי בנים

³²⁰ לקחו גדולים 100 חביות שוות, 20 דינר, יקחו הקטנים 100 חביות שוות 10 דינר?³²⁰

³²¹ כן!

עשר חדש ונתמעטו נכסין א"ל הואיל והתחילו בהיתר התחילו.

ר' חנינה ור' מנא, חד אמר והוא שיהא בסוף מזון שנים עשר חדש. וחרנה אמר אפילו מתחילה.³²² לא היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש והותירו יש שם מזון לאילו ולאילו שנים עשר חדש?³²³ א"ר אמי בבליא, נישמענה מהדא אם עמדו יתומין ומכרו שלהן מכרו, כל שכן אם הותירו יחלוקו.

היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש, ואלמנה לזון. מהו שיאמרו בנים לבנות כלום אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש. א"ר אבדומי נישמענה מהדא אם אמרו היתומים הרי אנו מעלין ניכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להן.

רב חסדא בעי היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ואלמנה לזון מהו?³²⁴ ודא דתימר והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש חוץ מכתובת אשה חוץ ממלוה בשטר חוץ ממלו' בעדים חוץ מקבורת', חוץ ממזונות אלמנה חוץ מפרנסת בנות?³²⁵ נישמענה מן הדא: אלמנה ובנות שתים שוות, אלמנה ובנים שניהן שוין, אין אלמנה דוחה לבנות, ולא בנות דוחות לאלמנה. פעמים שהאלמנה דוחה לבנות על ידי בנים.³²⁶

כשם שהאלמני דוחה לבנות על ידי בנים, כך תדחה אלמנה לבנים! אמר, ראויה היא לתבוע ולאבד מזונותי.³²⁷

כהדא ארמלתיה דר' שובתי הות מבזבזה בניכסי, אתון בנוי קרבון לרבי לעזר, אמר לון ומה נייעבידן לכון ואינן עמא

³²² כיון שהתחילו בהיתר, יגמרו

³²³ איבעי ליה "מועטין ונתרבו" מהו?

³²⁴ מי הוי כנכסין מועטין (והבנים ישאלו)

³²⁵ מי מועטין הנך?

³²⁶ כשיש בנים ובנות ואלמנה, אלמנה "ממעטת" הנכסים, והוי "נכסים מועטין" שאין לבנים חלק—ושוב (כיון דבנות אכלי רק

בתקנתא דרבנן) האלמנה קודמת ונוטלה הכל!

³²⁷ ע"כ שתיהן שוות—משא"כ בהערה הקודמת, נוטלה הכל!

שטייא. מי נחתון³²⁸ אמרון, אמרו לכתובה,³²⁹ מה נעביד?
אמר לון איתחמון זבנון מן ניכסי ואתייא ותבעת פרנא ולית
לה מזונין!³³⁰ בתר יומין אתת וקריבת לרבי לעזר, אמרה
ליה,³³¹ יבא עלי אם אמרתי להן דבר! ומה ניעביד ומכת
פירושין נגעו בה.³³²

רב חננאל בשם רבי זעירא בשם אבא בר ירמיה שני
דברים אמר חנן והלכה כמותו. שבעה דברים אמר אדמון
ואין הלכה כמותו. ר' בא בר זבדא בשם ר' יצחק בן חקולה
כל מקום ששנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון
הלכה כאדמון

שמואל אמר זכין לעוברין,³³³ רבי לעזר אמר אין זכין
לעוברין. מתניי פליגא על רבי לעזר גר שמת וביזבזו ישראל
את נכסיו ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת כולן
חייבין להחזיר. החזירו ואחר כך מת הבן או שהפילה אשתו,
המחזיק באחרונה זכה. בראשונה לא זכה.³³⁴ פתר לה משום
ייאוש.

וסיפא פליגא על שמואל מן הדא דרבי יוסה החזירו
הכל אח"כ מת הבן או שהפילה כל הקודם באחרונה זכה
בראשונה לא זכה. אפילו בראשונה יזכה. לא כן אמר רבי
יוסה אף על דשמואל אמר זכין לעוברין מודי והוא שיצא
ראשו ורובו מחיים. הרי אינו בן קיימא. אמר ר' יצחק בר
אלעזר משום ייאוש.³³⁵

³²⁸ כשיצאו ממנו

³²⁹ אמרו, הוא אמר לנו איזה דבר אודות "כתובה"

³³⁰ עשו עצמכם כמוכרים נכסים והם יבאו לתבוע כתובה ותפטרו ממזונות!

³³¹ והשיב ר"א...

³³² זה נקרא "מכת פרושין".... (עושה עצמו כפרוש)

³³³ יש קניין וזכייה לעובר

³³⁴ אלמא יש לעובר זכייה!

³³⁵ הגירסא בפרק החולץ

הלכה ב משנה הניח בנים ובנות וטומטום, בזמן שהנכסים מרובין, הזכרים דוחין אותו אצל הנקבות. נכסים מועטין, הנקיבות דוחות אותו אצל הזכרים.

האומר: אם ילדה אשתי זכר יטל מנה, ילדה זכר נוטל מנה. ואם נקיבה מאתים, ילדה נקיבה נוטלת מאתים. אם זכר מנה ואם נקיבה מאתים, וילדה זכר ונקיבה הזכר נוטל מנה והנקיבה מאתים. ילדה טומטום אינו נוטל. ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול, הרי זה יטול. ואם אין שם יורש אלא הוא יורש את הכל:

גמרא תני האומר המבשריני אם ילדה אשתי זכר יטול מאתים, ילדה זכר נוטל מאתים. אם נקיבה מנה, ילדה נקיבה נוטל מנה. זכר ונקיבה אין לו אלא מנה. א"ר מנא ביטלה צרת נקיבה שמחת זכר!

הלכה ג משנה הניח בנים גדולים וקטני' השביחו גדולים את הנכסים השביחו לאמצע. ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין! השביחו לעצמן.

וכן האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע. אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת! השביחה לעצמה:

גמרא אמר רבי לא, אם אמרו בבית דין.

דבי ר' ינאי אמרי אפילו עירניה³³⁶ רב אמר אפילו סל אפילו קורדום. תני רבי חייה אפילו מחט אפילו מוקף צמיד פתיל.

א"ר חנינה המשיא את בנו בבית, זכה בבית. תני רב הושעיה: בבית ולא במטלטלין. רבי לא, חילק את הטריקלין בינו לבין בנו. ר' חגיי בעא רבי יוסי היתה חופתו בקיטון,

³³⁶ כלי חרס—כל מה שקנו הגדולים, יש לקטנים חלק

ועשה לו הסב בטריקלין מהו? אמר ליה, לית חמי ליה מפקה.³³⁷

ר' יהושע בן לוי אמר חולקין לקטנים מפני גדולים. אלא עמדו קטנים ומצאו דבר יתר ומיחו. ר' אבהו אמר נשבעין להן. א"ר מנא כל המוציא מחבירו עליו הראייה חוץ מזו. ר' חייה רובה אמר סתם אחין שותפין עד שלשה דורות א"ר בר בון אף רב המנונא הורי כן.

א"ר אימי בן שנראה חלוק בחיי אביו מה שסיגל סיגל לעצמו. כהדא חד בר נש איתעביד ספר³³⁸ בעא אחוי מיפלג עימיה³³⁹ אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שמצא מציאה אחיו חולקין עמו?! חד בר נש נפק לשליחותא בעא אחוי מיפלוג עימיה, אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שיצא לליסטיא אחיו חולקין עמו?! ר' הוריינא אחוי דר' שמואל בר סוסרטיי, בעא אחוי מיפלוג עימיה, אמר לו אלכסנדרי אחוי ידע את דשבק אבונן אלפים³⁴⁰ :

וכן האשה וכו'. א"ר לא, אמרה בבית דין :

הלכה ד משנה האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות³⁴¹ נפל לאמצע. חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו.

האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב, חזרה השושבינות חזרה לאמצע. שהשושבינות נגבית בבית דין אבל שילח לו חבירו כדי יין וכדי שמן אינן ניגבין מפני שהוא גמילת חסדים:

³³⁷ אין רואה את עצמו יוצא... (קנה רק הקיטון)

³³⁸ barber

³³⁹ כמשנתינו

³⁴⁰ ??? דבר מועט ואיני נותן לך כלום מנכסיי!! שסיגלתי לעצמי

³⁴¹ אומנות המלך ומשתכרים בה

גמרא תני האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות המלך, בזמן שבאין מכח האריס, נוטלין מכח האריס. מכח בעל הבית, נוטלין מכח בעל הבית. כהדא דרב נחמן בר שמואל בר נחמן נתפש לבולי³⁴² אתא עובדא קומי ר' אמי אמר אין אית בניכסוי דנחמן שנתפש לו³⁴³ ינתן לו³⁴⁴ מנכסיו. ואם לאו ינתן לו מן האמצע.

חלה ונתרפא נתרפא מן האמצע. תני רשב"ג אומר כל מכה שיש לה קיצה מתרפא מכתובתה שאין לה קיצה מתרפא מן הנכסים. כהדא קריבתיה דר' שמעון בר ווא הוות חששה עיינה, אתת גבי ר' יוחנן אמר לה קציץ הוא אהין אסייד? אין קציץ מן פרניך.³⁴⁵ אין לא קציץ בעליך יהיב לך.³⁴⁶ ולא כן תנינן אל תעשה עצמך כערכי הדיינין?! ומדרי חגיי בשם ר' יהושע בן לוי אסור לגלות ליחיד דינו. אמר ידע הוה רבי יוחנן דהוא איתא כשירה בגין כן גלי לה.

בעלה בעי הן דקצץ, והיא בעייה הן דלא קצץ, למאן שמעיין? לא לבעלה!

אמר ר' מתנייה הדא דתימר בהוא דלית דיניה עימיה ברם בהוא דאית דיניה עימיה א"ל מילתא:³⁴⁷

הלכה ה משנה השולח סבלונות לבית חמיו שילח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר אינן ניגבין לא אכל שם סעודת חתן הרי אילו נגבין שילח סבלונות מרובין כדי שיבואו עמה לבית בעלה הרי אילו נגבין סבלונית מועטין כדי שתשתמש בהן והיא בבית אביה אינן נגבין:

³⁴² senate

³⁴³ יש לו ממון הרבה ובשביל זה נתפש

³⁴⁴ = יפדה עצמו

³⁴⁵ הרי הוא מכתובתיך

³⁴⁶ כמזונות

³⁴⁷ אים הוא רוצה לדון לפניך, מותר לך לגלות דינו קודם שיבא

גמרא חד בר נש שילח לארוסתו סבלונות מרובין אמרו ליה קריבוי לא תטעום תמן כלום. אזל ולא שמע לון וכל³⁴⁸ ונפל ביתא וזכון בכולא.

חד בר נש שילח לארוסתו עשרים וארבע קריות³⁴⁹ מיני חרת³⁵⁰ בין פסח לעצרת ולא איתקשי לרבנן אלא מנן אייתי זרע דכיתן וזיתין.

ר' פרידא אוקר לרבי יהודה נשייא תרין פוגלין³⁵¹ בין ריש שתא לצומא והוה פקי שמיטתא והוה אית בון טעונא דגמלא. אמר ליה רבי לית אינון אסירין לאו ספחין אינון. אמר ליה בפקי שמיטתא איזדרעין.³⁵² באותה שעה התיר ר' ליקח ירק מוצאי שביעית מיד :

הלכה ו משנה שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת.

לא כתב בה שכיב מרע, והוא אומר שכיב מרע הייתי, והן אומרים בריא היה, צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה. דברי ר"מ. וחכמים אומרים: המוציא מחבירו עליו הראיה:

גמרא רב ירמיה בשם רב שייר מטלטלין לא עשה כלום.³⁵⁴ אלא הניח לו מעות ולקח קרקע כמי ששייר לו קרקע.³⁵⁵ ודא דתימר לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה באותו שהבריא אבל אם לא הבריא הדא היא דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן והוא שמת מאותו החולי.

³⁴⁸ =אכל

³⁴⁹ =קרונות

³⁵⁰ ???מיני ירק

³⁵¹ שני צנונות

³⁵² במוצאי שביעית נזרעו

³⁵³ ורוצה לחזור, כש"מ שכתב כל נכסיו

³⁵⁴ לא מיקרי "שיור", ובטלה מתנתו

³⁵⁵ והוי שיור—דהא לקח קרקע במעות ששיר

מסוכן שחילק נכסיו בין בחול בין בשבת מה שעשה עשוי
ואם היה בריא עד שיכתוב בכסף בשטר ובחזקה.

א"ר יוחנן ניטמא בספק בקעה בין בימות החמה בין
בימות הגשמים מחלוקת רבי מאיר³⁵⁶ וחכמים. בא לישאל
בימות החמה נשאלין לו כימות החמה, בימות הגשמים
נשאלין לו כימות הגשמים.³⁵⁷ אמר רבי יוחנן ובלבד ימים
הסמוכין לגשמים.³⁵⁸

ר' ינאי בשם ר' יד השטרות לתחתוני.³⁵⁹ א"ל ר' יוחנן
ולא מתניתא היא לא כתב לה שכיב מרע והוא אומר שכיב
מרע וכו'. והוה ר' ינאי מקלס ליה הזלים זהב מכיס בני אל
יליזו מעיניך וגו'.

חד טלי³⁶⁰ זבין ניכסוי אתא עובדא קומי ר' חייה בר
יוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר חזקה על בן דעת
חתמו, רבי יוחנן אמר מכיון שקיבל עליו לעקור נכסין
ממשפחה עליו להביא הראייה. אומר רבי יוחנן יד השטרות
לתחתונה.

רבי יסא בעא קומי ר' יוחנן מה כר',³⁶¹ דרבי אמר יד בעל
השטר לתחתונה?! אמר ליה דברי הכל היא יד השטרות
לעליונה!³⁶² והיך אתון אמרין אתא עובדא קומי ר' חייה בר
יוסף ואמר חזקה על בן דעת חתמו, ואת אמרת מכיון שקיבל
עליו לעקור נכסים ממשפחה למשפחה עליו להביא ראייה.

אמר ליה אנא לא אמרית הדא מילתא!³⁶³

³⁵⁶ לר"מ אזלי בתר השתא

³⁵⁷ ומטמאין לו כספק טו' ברה"י

³⁵⁸ אים נשאל אחר כך, דינו כרה"ר

³⁵⁹ בעלמא כשיש ספק בשטר

³⁶⁰ ילד

³⁶¹ חכמים דמתניתין כרבי?

³⁶² ו"ראי" דחכמים, היינו קיום השטר!

³⁶³ כפר ריו"ח

אמר רבי זירא קומי רבי יסא אפילו בעי ר' יוחנן מיכפור. ולא כן אמר רבי ינאי בשם רבי יד בעל השטר לתחתונה. א"ל רבי יוחנן ולאן מתני' היא, אלא חכמים שהם כרבי.³⁶⁴

רב ירמיה בשם רב הלכה כר"מ.

שמואל אמר חילופין היא מתניתא. מהו חילופין היא מתניתא? חבריא רברביא אמרי עדים.³⁶⁵ חבריא זעיריא אמרי אין עדים.³⁶⁶ כלום פליגי אלא על העדים!! אמר רבי אחא כיון שאמרתי לכם לכתוב שכיב מרע ולא כתבתם, שקרים אתם:³⁶⁷

הלכה ז משנה המחלק נכסיו על פיו, רבי אליעזר אומר: אחד בריא ואחד מסוכן, נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה. אמרו לו: מעש' באימן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה, ומתה, וקיימו חכמים את דבריה! אמר להן בני רוכל תיקברן אימן!³⁶⁸

גמרא עד כדון בשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר?³⁶⁹ א"ר בון נישמענה מהדא: אמר להן ר' אליעזר מעשה במרוני שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה ומבקש לחלקן אמרו לו אין לך תקנה אלא אם כן קנית קרקע. מה עשה הלך וקנה סלע אחד סמוך לירושלים. אמר חצייה צפוני אני נותן לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות של יין. מחצייה דרומי אני נותן

³⁶⁴ ריו"ח פסק כחכמים דמשנתינו, דס"ל כרבי ולא מטעמיה

³⁶⁵ יבאו עדים ויאמרו שהיה בריא

³⁶⁶ לא מהני עדי השטר שיאמרו שכ"מ היה!

³⁶⁷ ??? מכיון שלא כתוב כד קציר ורמי בערסיה, אלמא בריא היה

³⁶⁸ אין מביאין ראי' ממנה

³⁶⁹ מי מהני קניין אגב?

לפלוני עם מאה חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים
וקיימו את דבריו!

א"ר חנניה קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא?! לפי
שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכא אפי' בדברים,
לפי שבכל מקום אין אדם מזכה עד שיהיו קרקעות ומטלטלין
במקום אחד וכא אפי' קרקעות במקום אחד ומטלטלין
במקום אחר.

א"ל ולא רבי אליעזר היא?³⁷⁰

א"ל שנייא היא שכיב מרע דרבי ליעזר כבריא דרבנן.³⁷¹

אמר ליה שכיב מרע דר' אליעזר כבריא דרבנן.

תמן תנינן רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא³⁷² א"ר
מתנייה תיפתר מקום שיבולת אחת ומרגלית טמונה בו.

א"ר יוסי בי רבי בון עילא³⁷³ היה רוצה לקללן שהן
זורעין כורכמין בכרם:

**הלכה ח משנה וחכמים אומרים: בשבת דבריו קיימין מפני
שאינו יכול לכתוב אבל לא בחול. רבי יהושע אומר בשבת
אמרו קל וחומר בחול!³⁷⁴ כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול.
ר' יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול:**

גמרא אית תניי תני ומחליף³⁷⁵. רבי יהושע בן לוי אמר
כיני מתניתא: אם בשבת אמרו קל וחומר בחול. אית תניי
תני ומחליף ר' יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא אם בקטן
אמרו קל וחומר בגדול:

³⁷⁰ ואין שום קולא במתנת שכ"מ

³⁷¹ יש בה קולא

³⁷² כותבין עליה פרוזבול

³⁷³ עלילה מצאו חכמים לקללן לפי שנשטעו כלאים בכרם

³⁷⁴ ששיך קנין כתיבה ק"ו שיועיל קניין אחר

³⁷⁵ גרסו כן: בחול אמרו ק"ו בשבת (וכן בסיפא הפכו)

הלכה ט משנה נפל הבית עליו על אביו, או עליו ועל מורישיו, והיתה עליו כתובת אשה ובעלי חוב, יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון ואחר כך מת האב. ובעלי החוב אומרים: האב מת ראשון ואחר כך מת הבן. בית שמאי אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים הנכסים בחזקתן³⁷⁶

נפל הבית עליו ועל אשתו, יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון ואח"כ מת הבעל. ויורשי האשה אומרים הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה.³⁷⁷ ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים הנכסין בחזקתן. כתובה בחזקת יורשי הבעל, ונכסין הנכנסין והיוצאין עמה³⁷⁸ בחזקת יורשי האב

נפל הבית עליו ועל אמו³⁷⁹ אילו ואילו מודין שיחלוקו. אמר ר' עקיבה: מודה אני בזה שהנכסים בחזקתן! אמר לו בן עזאי על חלוקין אנו מצטערין³⁸⁰ אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין:

גמרא אמר ר' שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד לרבי עקיבה:³⁸¹

מסכת בבא בתרא פרק י

הלכה א משנה גט פשוט עידיו מתוכו ומקושר מאחוריו. פשוט שכתבו עידיו מאחוריו, ומקושר שכתבו עידיו מתוכו שניהן פסולין. ר' חנניה בן גמליאל אומר: מקושר שכתבו עידיו מתוכו כשר, מפני שהוא יכול לעשותו פשוט.

³⁷⁶ =יורשי האב

³⁷⁷ ותובעים כתובה, צאן ברזל, נכסי מלוג

³⁷⁸ =מלוג וצ"ב

³⁷⁹ ונחלקו יורשי האם ויורשיו ליטול בנכסי האם

³⁸⁰ אף בשתי בבות הקודמות מסתברא טעמא דב"ש! ובאת לומר בבבא בתרא דכו"ע מודים לב"ה?!

³⁸¹ שדיבר עימו בלשון הזה

רשב"ג אומר הכל כמנהג המדינה:

גמרא ומניין לגט המקושר? א"ר אימי ואקח את ספר המקנה ואת החתום- זה המקושר, ואת הגלוי- זה הפשוט שבמקושר. ואת המצוה ואת החקים שבין זה לזה, אלא שזה בשנים וזה בשלשה, זה מתוכו וזה מאחוריו. ורבנן דקיסרין אמרין ואקח את ספר המקנה- זה הפשוט, ואת החתום- זה המקושר, ואת הגלוי- זה הפשוט שבמקושר, ואת המצוה ואת החוקים שבין זה לזה אלא שזה בשנים וזה בשלשה וזה מתוכו וזה מאחוריו.

ר' אידי בשם ר' ירמיה הלכה מקושר כך הוא כותב: שם המלוה ושם הלווה ושם העדים וזמן. ומקשרו וחוזר וכותב כן מלמטה.³⁸² חש לומר שמא זייף? אמר רב הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטן עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל עלי כל הכתוב למעלן.³⁸³

ר' בא בשם רב ירמיה צריכין העדים לא להיות רחוקים מן הכתב מקום שתי שיטין. ר' אידי בשם רב ירמיה מקושר שכתבו עדיו לרחבו. פשוט שכתבו עידיו לארכו, אהן מלגיו ואהן מלבר, איכי עביד?³⁸⁴

א"ר מנא כיצד העדים חותמין בגט המקושר? אמר רב הונה בין קשר לקשר אמר ר' אידי ובלבד שלא יהא בין עדים לשטר מקום שני שיטין.

שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן: חלק מקום שני שיטין לעניין אחר,³⁸⁵ אפילו כל שהוא. א"ר שמואל בר רב יצחק מתני' אמרה כן עד אחד עברי ועד אחד יווני. עברי גבי יווני לא כענין אחר הוא?!

³⁸² "חלק פשוט שבמקושר"

³⁸³ ושוב יכולין לחתום מאחורי השטר

³⁸⁴ מיבעי ליה אים חתמו עדי-פשוט מתוכו-כדין-אבל "לאורך השטר" וכו'

³⁸⁵ אים הפסיק בעניין אחר

כמה יהו העדים רחוקים מן הכתב?³⁸⁶ כדי שיהו מקרים עמו דברי ר'. ר"ש בן אלעזר אומר: מלא שיטה. ר' דוסתא בן יהודה אומר מלא חתימת ידי העדים.

רב ירמיה בשם רב אמר משערין אותו³⁸⁷ עד כדי לך ולך. באי זה כתב משערין אותו? ר' יסא בשם רבי שובתי מלא חתימת ידי העדים. חזקיה אמר ובלבד לקולא שאם היה חותם ידי העדים דק והכתב גס הולכין אחר הגס. חותם ידי העדים גס והכתב דק הולכין אחר הדק. א"ר יצחק אי הוה כגון יוסי בן ינאי³⁸⁸ משערין כדי מלך ובן מלך.

ר' אידי בשם ר' ירמיה צריך להרחיק³⁸⁹ מן המחק מקום שתי שיטין א"ר יצחק ואפילו פשוט.

רב אמר מחק או תלות שבכתב הזה זהו קיומו. רב³⁹⁰ אמר זהו קיומו.

ר' אבהו בשם ר' יצחק בן חקולא כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה. מאי כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה? ר' יסא קוצירה חתניה דר' יוסה בשם ר' יוסה סימפון כתוב מלעיל וסימפון מחוק מלרע, אני אומר גמרו לעשותן קידושין גמורין בגין דלא מיצר ביניה גט מחקיה.³⁹¹ ורבנן חששין דלא מיצר ביניה גט.³⁹²

שטר נפק ר' חונה לר' שמי אוגרוי מחיק, קונטא לא מחיק.³⁹³ א"ר חונה לר' שמי פוק חמי עד ההן אהן קונטא

³⁸⁶ לכתחילה

³⁸⁷ שיעור ב שיטין

³⁸⁸ אים שם העד הוא...משערין ב שיטין כדיי "מלך בן מלך"

³⁸⁹ חתימת העדים מן המחק (בבלי 161)

³⁹⁰ ??פליגי איך כותבין בסוף, כשרוצים לקיים מה שכתוב על המחק "זה קיומו" או "מחק או...זהו קיומו"

³⁹¹ ??

³⁹² כתב "תנאי" בקידושין, ומחקה בסוף, תלינן דגמר לעשות קיד' גמורין—ולא מחק למעלה, כדי שלא "להפסיק בגט"

³⁹³ נמחק "שם העשירות" כגון Thir—ty

משמש, נפק ומר עם טרייאקונטא.³⁹⁴ מי נפק אמר הדא מיבעי מיתגרה תלת אפסדת עשר.³⁹⁵

השיב ר' לקיים דברי ר' חנניה בן גמליאל גופו של גט מוכיח עליו אם פשוט הוא אם אינו פשוט.³⁹⁶ מהו גופו של גט? א"ר בא מדמר הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטה עד שיקראו בו מלמעלן: אני פלוני בן פלוני מקובל אני עלי כל מה שכתוב למעלן. והתני טופס שטרות כן הוא א"ר מני טופס שטרות מקושרות כן הוא. א"ר אבין ואפילו תימר הוא פשוט הוא מקושר, בפשוט אינו מעכב במקושר מעכב.

ר' יודה אומר³⁹⁷ במוסיף על ההלכה פשוט בשנים מקושר בשלשה והן עושין אותו בשלשה. פשוט מתוכו מקושר מאחריו והן עושין אותו מתוכו ומאחריו:³⁹⁸

פרק י הלכה ב משנה גט פשוט עדיו שנים, ומקושר עדיו שלשה. פשוט שכתב בו עד אחד, ומקושר שכתב בו שני עדים, שניהן פסולין.

כתוב בו זוזין מאה די הימו סילעין עשרין אין לו אלא עשרים. זוזין מאה די הימו סילעין תלתין אין לו אלא מנה. כסף זוזין די אינון, ונמחקו, אין פחות משנים. כסף סלעין די אינון, ונמחקו אין פחות משנים. דרכונות די אינון, ונמחקו אין פחות משנים:

גמרא תני זוזין דינון,³⁹⁹ ונמחקו. חמשה והלה אומר אינו אלא שנים. תמן אמרי בן עזאי ור' עקיבה חד אמר נותן שנים ונשבע על השאר, וחד אמר כיון שאילו לא הודה לו כל

³⁹⁴ Thirty

³⁹⁵ ??? רצה להשתכר ע"י המחיקה 3+10 אך נפסד 10 ונשאר ב3!

³⁹⁶ וכיון דיכול לעשותו פשוט—וידעו הכל שזמנו כמקושר, אין לחשוש לכלום

³⁹⁷ הא דמכשיר רחב"ג...

³⁹⁸ ושפיר "יכול לעשותו פשוט"

³⁹⁹ דאינון...

עיקר לא היה לו אלא שנים, אינו נשבע אלא על מה שהודה:⁴⁰⁰

הלכה ג משנה כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים, מלמעלה מאתים ומלמטה מנה, הכל הולך אחר התחתון. ואם כן למה כותבין את העליון? שאם תימחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון:

גמרא תני לעולם התחתון ילמד מן העליון במקושר באות אחת או בשתי אותיות. בין חנן לחנני בין ענן לענני באות אחת מקיימין אותו, בשתי אותיות אין מקיימין אותו. ר' יצחק שאל מלמעלן כתוב חנן ומלמטן נני מהו ללמד התחתון מעליון חנן, ועליון מתחתון נני?

דף לב, א פרק י הלכה ד משנה כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ושובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירן, והבעל נותן את השכר. כותבין שטר ללווה אע"פ שאין המלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא הלווה עמו, והלווה נותן שכר. כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא המוכר עמו והלוקח נותן את השכר. אין כותבין שטרי אירוסין ונישואין אלא מדעת שניהן והחתן נותן את השכר. אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר. אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהן ושניהן נותנין את השכר. רשב"ג אומר לשניהן כותבין שנים, לזה בעצמו ולזה בעצמו:

גמרא אמר ר' בא צריך שיהא מכיר לשניהן. א"ר לא צריך שיהא מכיר לאיש בגיטו ולאשה בשוברה.

מתני' פליגא על ר' בא התקין רבן גמליאל הזקן שיכתוב איש פלוני וכל שם שיש לו, אשה פלונית וכל שם שיש לה

⁴⁰⁰ דהו"ל משיב אבידה

מפני תיקון העולם. ואפילו כרבי לית היא פליגא! בראשונה
היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה:⁴⁰¹

**הלכה ה משנה מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו
ואמר לו: אם לא נתתי לך מיכן ועד יום פלוני תן לו שטרו
הגיע זמן ולא נתן, ר' יוסי אומר יתן. ר' יהודה אומר לא יתן**

**מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני ב"ד והן
עושין לו קיום: איש פלוני בן איש פלוני נמחק שטרו ביום
פלוני, ופלוני ופלוני עידיו:**

**גמרא תני עיצומים⁴⁰² ר' אבהו גבי, ר' אחא גבי, רבי
אמי גבי, ר' יונה ור' יוסי לא גבי. א"ר מנא אף על גב דלית ר'
יוסי גבי עיצומים מודה בהוא דיהב בריה גו אומנתה ועצמון
ביניהון דהוא גבי.⁴⁰³**

**אמר רבי עוקבא תנה בכתובות דבי לוי האומר אבד
שטרי, ב"ד עושין לו קיום.⁴⁰⁴ תני רשב"ג אומר: אפילו
בשטרי בירורין ב"ד עושין לו קיום:**

**הלכה ו משנה מי שפרע מקצת חובו ר"י אומר יחליף. ור'
יוסי אומר יכתוב שובר. אר"י נמצא זה צריך להיות שומר
שוברו מן העכברים! אמר לו ר' יוסי וכן יפה לו ואל ירע כוחו
של זה:**

**גמרא רב אמר עושין לו קיום בית דין.⁴⁰⁵ תני ר' חייה
אין עושין לו קיום ב"ד. א"ר ירמיה אילו שמע רב מתנייה לא
הוה מימר הדא מילתא.**

⁴⁰¹ אלמא כותבין גט לאיש אף שאין מכירין שמו (רק סומכין עליו)

⁴⁰² =אסמכתא

⁴⁰³ אומר לבנו אים לא תלמד אומנות תתחייב לי כך. אים תלמד אתן לך כך

⁴⁰⁴ =חוזרין וכותבין לו

⁴⁰⁵ דווקא בי"ד עושין לו "קיום" ומזמן ראשון

רב אמר צריך להזכיר זמן ראשון בשני. ושמואל אמר
אין צריך להזכיר זמן ראשון בשני⁴⁰⁶ תני ר' חייה אין צריך
להזכיר זמן ראשון בשני.

ר' יוחנן בעי אם צריך להזכיר זמן ראשון בשני על הדא א"ר
יוסי וכן יפה לו ואל ירע כח זה:

**הלכה ז משנה שני אחין אחד עני ואחד עשיר הניח להן
אביהן מרחץ ובית הבד, עשאן לשכר השכר לאמצע, עשאן
לעצמו, הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו
במרחץ! קח לך זיתים ובוא ועשה בבית הבד!**

שנים שהיו בעיר שם אחד יוסה בן שמעון ושם אחד יוסה בן
שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול
להוציא עליהן שטר חוב. נמצא לאחד בין שטרותיו, שטרו
של יוסה בן שמעון פרוע שטרות שניהן פרועין. כיצד יעשו?
ישלשו, אם היו משולשין יכתבו סימן, אם היו בסימנין
יכתבו כהן.

האומר לבנו שטר בין שטרותיו פרוע ואין ידוע אי זהו
שטרות כולם פרועין. נמצא לאחד שם שנים, הגדול פרוע
והקטן אינו פרוע:

גמרא תני לא דומה אימת שטר גדול לאימת שטר קטן:⁴⁰⁷

**הלכה ח משנה המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן
הערב, אם אמר על מנת שאפרע ממך שארצה יפרע מן הערב.
רשב"ג אומר: אם יש נכסים ללווה בין כך בין כך לא יפרע
מן הערב:**

⁴⁰⁶ רק יכתבו "עדים" זמן שני, וכשבא לגבות יבאו ויעידו שהלוואה נעשית מקודם

⁴⁰⁷ ע"כ פורע שטר גדול קודם שטר קטן

גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשיש נכסים ללוה אבל אין נכסים ללוה יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב ואפי' יש נכסים ללוה.

תמן מרין בכל מקום הלכה כרשב"ג חוץ מערב וציידן וראיה אחרונה. אמרין ובלבד במשנתינו. ר' אמי בר קרחה בשם רב ולמה אמרו בכל מקום הלכה כרשב"ג שהלכות קצובות היה אומר מפי בית דינו :

הלכה ט משנה כיוצא בו אמר רשב"ג אף הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה ידיר הנייה שמא יעשו קינוניא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו:

גמרא חמוי דברתיה דר' חגי הוה ערבא בפורנה דברתיה דרבי חגי. והוה⁴⁰⁸ מבזבזה בנכסיא. אתא עובדא קומי ר' אחא אמר, צריך להדיר הנייה. אמר רבי יוסי אין צריך להדיר הנייה. אמרין חברייה קומי ר' יוסי ומה אילו דיחזיר ויסבינה לית מרי חובה אתי וטרף?!⁴⁰⁹ אמר, דלא יחזיר ויעבדינון מטלטלין או אפרא פרנון,⁴¹⁰ ולא משכח מרי חובא מה מתפס, ונפק עובדא כרבי אחא :

הלכה י משנה המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסין משועבדין. על ידי עדים גובה מנכסין בני חורין. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסים בני חורין.

והערב שהוא יוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין.

מעשה בא לפני ר' ישמעאל ואמר: גובה מנכסים בני חורין. אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין. אמר לו, למה? אמר לו: החונק את אחד בשוק

⁴⁰⁸ בנו הבעל

⁴⁰⁹ כ מה הנאה יש לו שיעשה קנוניא?

⁴¹⁰ מטלטלי שמייחדן לכתובה

אמר לו הנח ואני נותן לך פטור, שלא על אמונתו הלווהו. ואי זהו ערב שהוא חייב לו? אמר לו הלווהו ואני נותן לך, חייב. שכן על אמונתו הלווהו.

אמר רבי ישמעאל: הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע וכל הרוצה לעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס:

גמרא רב הונא אמר הקדמה פסולה והשטר כשר.⁴¹¹ והתנינן פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול וכו' הדא דתימר דרב הונה ר' לעזר⁴¹² ור"ש בן יקים הדא דרב הונא ר' לעזר אמר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לו בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדין שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם. והיכי?⁴¹³ אם באותן שהכחישו עדותן,⁴¹⁴ הכחיש עדותן כמי שאינה והשטר כשר. אם באותו שלא הכחישו עדותן, אמר, הא אמר ריש לקיש עשו העדים החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד!

⁴¹⁵מאי כדון? באינן דמרין כן אני פלוני בן פלוני לויתי מפלוני, ופלוני ערב.

רב אמר צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני, ושמואל אמר אין צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני. רב ושמואל רב כר' יוחנן, ושמואל כרשב"ל.⁴¹⁶

ר' יסא בשם ר' יוחנן אמר אע"פ שקילסו ר' ישמעאל את בן ננס על מדרשו קילסו, אבל אינה כבן ננס.

⁴¹¹ גובה מזמן אחרון

⁴¹² עדי מסירה עיקר

⁴¹³ מי מעיד ששטר מוקדם הוא?

⁴¹⁴ עדי השטר-כיון שהגיד!! עדי השוק-תרי ותרי!!

⁴¹⁵ מה זה "יוצא לאחר חיתום שטרות"?

⁴¹⁶ עי' הלכה ו' (פליגי ריו"ח ור"ל אים גובין בשטר מוקדם מזמן האמיתי—לר"ל גובין ע"י הגדתם בע"פ, וכן לשמואל מהני הגדתם בע"פ, לגבות מזמן ראשון

שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן אף בחנוק הלכה כרבי
ישמעאל . א"ר יוסי ואת שמע מינה, בר נש דהוה צייד
לחבריה בשוקא, אתא חד ומר שבקיה ונא יהב! מן אהן גביי
ומן אהן לא גביי: